

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

3/2019

TEMA:
SALMERNES BOG

10
Når jeg gribes af frygt

24
Et målrettet liv

34
Missionæridentitet under forandring

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 3/2019. Årgang 153
ISSN 0901-4802
ISSN 2446-404X (Budskabet online)
Budskabet udkommer fem gange om året, næste gang den 27. september.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

iStockPhoto

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENT

Papirudgave med fri netadgang: 300 kr.
(unge under 30: 170 kr.)
Kun netabonnement: 170 kr.
(unge under 30: 100 kr.)
Gaveabonnement: 170 kr. for papir-
udgave, 100 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660, dlm@dlm.dk
www.dlm.dk

MAIL- OG ADRESSEÆNDRING

LM får *ikke* automatisk besked, når du flytter eller ændrer mailadresse eller efternavn. Giv derfor altid selv besked, når dine kontaktoplysninger ændres. Det er vigtigt, så både *Budskabet* og betalingsopkrævning når frem til rette sted.

REDAKTØR

Ole Solgaard,
Enggårdsvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@dlm.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen,
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Bech Braüner,
stud.theol. og prædikant, København,
a_brauner@hotmail.com

Helene Schou Andersen,
læge, Kolding
helene@ksandersen.dk

Per Månsson Westh,
cand.theol., København
peweje@gmail.com

Ruth Vatne Rasmussen,
hjemmegående/legestuesekretær, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som Luthersk Mission (LM) står for.

FORDYBELSE i bibelsk og luthersk tro

ANALYSE af tidens strømninger

INSPIRATION til kristent liv og mission

LEDER

- 04 Nydelse og livskvalitet i
kristent perspektiv
Ole Solgaard

TEMA:**SALMERNES BOG**

- 06 Guds folks bønnebog
Carsten Vang
- 10 Når jeg gribes af frygt ...
Inger Margrethe Kofod-Svendsen
- 14 Tænk jer om
- 15 Salmernes Bog i bøn og lovsang
Christian Engmark
- 18 Salmernes Bog i
forkyndelse og sjælesorg
Per Munch

HORISONT

- 22 Sprogets magt
- 23 Moses var en bangebuds ...

FOR TROEN

- 24 Et målrettet liv
Ole Solgaard
- 28 Hvor vender jeg mig hen?
Louise Høgild Pedersen

ANDRE ARTIKLER

- 30 Vi er alle i samme båd
Peter Nord Hansen
- 34 Missionæridentitet under forandring
Louise og René Sølvsten Nissen

BOGER

- 37 Jesus uden filter
- 38 Påvirk med respekt

*Bibelens salmer hjælper os til at sætte ord på
følelser og sindstilstande, som måske ellers er
svære at sætte ord på*

LEDER

Nydelse og livskvalitet i kristent perspektiv

AF OLE SOLGAARD

Livet er en gave fra Gud. Og det er ikke kristeligt at rynke på næsen ad de gode ting, Gud har skabt. Men elsker vi nydelser højere end Gud?

Der er vist ingen tvivl om, at nydelser og fornøjelser står højere på prioriteringslisten i dag end for bare et par generationer siden. Det gælder for mange danskere, og kristne er ikke undtaget.

Fritid og fornøjelser udgør ifølge Danmarks Statistik en stadig større andel af vores forbrug. Den generelle velfærdsstigning kan forklare, at det er blevet muligt at bruge mere tid og flere penge på nydelse. Men man kommer heller ikke udenom, at der er åndelige forklaringer på den udvikling.

Kortsigtet nydelse

Paulus reflekterer over, hvilke konsekvenser det får, hvis man ikke har håbet om det evige liv: "Hvis døde ikke opstår, så lad os æde og drikke, for i morgen skal vi dø," siger han (1 Kor 15,32).

Tidens store fokus på forbrug, nydelse, underholdning, fornøjelse og selvrealisering hænger

derfor sammen med, at evighedsperspektivet er forsvundet. Det gælder dem, der ikke tror på nogen opstandelse, evighed eller Gud. Men det gælder også de af os, der tror på opstandelse, evighed og Gud – og alligevel er blevet blændet af denne verdens tidsånd.

Det er sådan set forudsagt, at det ville gå sådan, for Bibelen siger om mennesker i de sidste tider, at "de vil elske nydelser højere end Gud" (2 Tim 3,4b).

Det er derfor værd at stille sig selv det udfordrende spørgsmål, om mit hverdagsliv afspejler troen på, at "lykken er at leve Gud nær" (Sl 73,28), og at målet for mit og andres liv er det evige liv i en fuldendt herlighed hos Gud?

Er mine prioriteringer af tid og penge anderledes end hos de medmennesker, der ikke lever med et evighedshåb? Har jeg sat mit håb til rigdommen hos Gud, så jeg tør være modkulturel på den gode måde ved at leve nøjsomt og gav-

Har jeg sat mit håb til rigdommen hos Gud, så jeg tør være modkulturel på den gode måde ved at leve nøjsomt og gavmildt her og nu?

mildt her og nu?

Der er ingen grund til at få stress over at skulle nå at se og opleve alt det, som "alle andre" oplever i denne verden, for jeg har jo en evighed foran mig. Så jeg tør godt gå glip af nogle seværdigheder, nogle fornøjelser eller oplevelser.

Jeg skal ikke tilbede det skabte og have det som centrum i mit liv. Jeg skal derimod lade Gud være Gud og centrum i mit liv.

Gud vil os det godt her og nu

Men det betyder ikke, at vi skal forsage alt, hvad man kalder lykke, nydelse, fornøjelse eller livskvalitet. For livet er jo en gave fra Gud. Så det at have sin lykke i at leve Gud nær indebærer også, at vi må nyde livet. Og det er ikke kristeligt at rynke på næsen ad de gode ting, Gud har skabt (1 Tim 4,4f).

Der findes ganske almindelige menneskelige behov, som er lagt ned i os af Skaberen selv. Det kan fx være behovet for hvile og afslapning, som den forestående sommerferie kan give gode muligheder for.

Gud har skabt os med appetit på mad og drikke. Han har givet os en krop, der skal vedligeholdes, bl.a. ved at blive stimuleret af en kombination af aktivitet og hvile. Han har givet os en psyke, der skal vises omsorg, bl.a. ved at pleje

relationer til andre og ved gode oplevelser.

Derfor er der ingen grund til at foragte det, der giver den enkelte livskvalitet. Det kan fx give god mening at dase ved stranden, pusle i haven, se en god film, more sig med vennerne eller give konen et hedt kys.

Gud vil os det godt – også her i livet. Derfor må vi både i hverdagen og i ferier tage hånd om vores egne og hinandens almenmenneskelige behov. Ellers risikerer vi at blive drænet for livskraft – fysisk, psykisk og/eller åndeligt.

Forvalt livets gave!

Nydelse og livskvalitet er altså ikke nødvendigvis noget, vi skal rynke på næsen ad som kristne. Det er gaver og velsignelser fra Gud (Præd 3,12f). Men *jagten* efter nydelse og livskvalitet kan fjerne os fra Gud, så vi begynder at elske nydelser højere end Gud. Og det er afgudsdyrkelse.

Virkeligheden er, at vi er på vej til en evig fremtid hos Gud. Og det kaster lys over vores måde at indrette os på i den nuværende verden. Det gode liv her og nu er derfor ikke bare at følge sine egne indskydelser og umiddelbare behov, men det er at tage imod livet som en gave fra Gud og forvalte det med evigheden for øje.

Nyd sommerferien – sammen med Gud! ■

Ole Solgaard

TEMA

Guds folks bønnebog

INTRODUKTION TIL SALMERNES BOG

AF CARSTEN VANG

Selv bønnen ud af sjælens dybe mørke er med til at ære Gud, fordi vi imod al følelsesmæssigt håb vender os til ham, der er den magtesløses hjælp.

Salmernes Bog er en af de mest elskede bøger i Gammel Testamente. Men hvilken type bog er det egentlig? Det kan være godt at få lidt overblik over, hvor forskellige slags salmer bogen indeholder, og i hvilken sammenhæng de blev skrevet og brugt.

Mange af de 150 salmer indgår i den jødiske bønnebog, som bedes sabbat efter sabbat, og adskillige af dem bliver sunget i den kristne menighed verden rundt. Både Luther og Grundtvig har gendigtet mange af salmerne. Salmernes Bog har til alle tider været Guds folks bønnebog og givet sprog til vores bønner, klager og lovprisning af ham.

Mens Loven (Mosebøgerne) og Profeterne (historie- og profetbøgerne) fremstår som Guds tiltale til os, udtrykker *Salmerne* menneskers svar til Gud som en reaktion på den måde, som han leder den enkelte eller hele menigheden.

Man kan sige, at Salmerne udtrykker menneskers refleksion over Guds gerning, både som skabersens Gud og som historiens Gud. Dog rummer Salmerne undertiden også et profetisk budskab, som det fx sker i Salme 110.

På hebraisk kaldes Salmernes Bog for "Lovsange" (hebr. *t'hillim*). Det er en tankevækkende betegnelse, fordi der faktisk er mange flere klagesalmer end lovsange i bogen som helhed. Når selv den dybeste klage til Gud kan høre under rubrikken "lovsange", viser det os, at også klagen og nødskriget til Gud indgår i summen af tilbedelse af den levende Gud.

Selv bønnen ud af sjælens dybe mørke bidrager til Guds navns ære, fordi vi imod al følelsesmæssigt håb vender os til ham, som er svages og magtesløses hjælp og tilflugt (Sl 34,19).

Da Salmernes Bog blev oversat til græsk ca. 150 f.Kr., blev den kaldt for "Salmer" (græsk

psalmoi). Oversætterne tog den hyppigste genbetegnelse i overskrifterne, nemlig "salme" (forekommer ca. 58 gange; betyder egentlig "digt til strengeinstrument") og gjorde den til navn for hele bogen: "Salmernes Bog". Sådan omtaler Ny Testamente flere gange bogen (Luk 20,42; 24,44. ApG 1,20).

Blevet til over en lang periode

Bogen er en samling af salmer, bønner og digte, som er skrevet over en meget lang periode i Israels historie. Den ældste salme (Sl 90) går tilbage til Moses. Salmen beskriver i bønnens form livets korthed og skrøbelighed som et udtryk for Guds vrede over synden.

David står som forfatteren til rigtig mange salmer, 73 i alt. Salme 18,1 viser, at den faste vending "Af David" skal forstås som en egentlig forfatterangivelse.

Nogle af de levitter, som David satte til at lede lovsangen i templet, har skrevet visse salmer, fx Kora-sønnerne (en levit-familie, 1 Krøn 16,22. Sl 42-49; 84-85; 87-88) eller Asaf (1 Krøn 25,1. Sl 50; 73-83). De yngste salmer stammer fra tiden i eksilet i Babylon, hvor man med smerte tænkte på Jerusalem (Sl 137) eller fra tiden efter hjemkomsten fra eksilet (fx Sl 126; 147,2).

Salmebogen er derfor ikke skrevet på samme tid. Flere og flere salmer er blevet føjet til samlingen, som tiden er gået, og først engang i efterreksilsk tid er samlingen blevet afsluttet ved, at man har afrundet den med fem Halleluja-salmer (Sl 146-150), hvor alt levende og hele skaberværket kaldes sammen for at prise Israels Gud. "Alt, hvad der ånder, skal lovprise Herren. Halleluja", lyder det sidste vers (150,6).

De fem bøger

Efter gammel jødisk praksis deler man de 150 salmer ind i fem "bøger" (se oversigt), svarende til Lovens fem bøger. Hver samling slutter med en lovprisning, som ikke har nogen forbindelse til den salme, som den står i, men er menighedens lovprisning af Gud, fx 41,14: "Lovet være Herren, Israels Gud, fra evighed og til evighed. Amen, amen".

De fem "bøger" i Salmernes Bog

Sl 1-2:	Indledning
Sl 3-41:	Bog 1 41,14: afsluttende lovprisning
Sl 42-72:	Bog 2 72,18-20: afsluttende lovprisning
Sl 73-89:	Bog 3 89,53: afsluttende lovprisning
Sl 90-106:	Bog 4 106,48: afsluttende lovprisning
Sl 107-150:	Bog 5 Sl 146-150: Det store halleluja

Efter gammel jødisk praksis deler man de 150 salmer ind i fem "bøger", svarende til Lovens fem bøger.

Ordet "amen" forekommer kun i disse lovpriser i salmebogen og markerer derfor afslutningen på en samling.

Selv om bog 1 mest består af klagesalmer, slutter denne del med at velsigne Gud. Afslutningen på bog 2 (Sl 72,18-20) er ekstra lang, mens finalen på bog 3 er ultrakort: "Lovet være Herren til evig tid! Amen, amen". Selv efter Salme 89, som er en lang, intens klage til Gud over, at hans løfter til David tilsyneladende har slået fejl, fordi han lod fjenderne besejre kongen af Davids slægt, kommer der et "Lovet være Herren". Afslutningen på bog 5 er de sidste fem salmer, som alle begynder og slutter med et "halleluja" (pris Herren).

Afslutningen på bog 2 er særlig interessant: "Her slutter Davids, Isajs søns, bønner" (Sl 72,20). Øjensynligt har dette vers oprindeligt været afslutningen på en mindre samling af Davidssalmer, som her kaldes for "bønner".

Bog 1 og 2 består fortrinsvis af salmer af David eller fra Davids tid (Kora-sønnerne), og hovedparten af dem er klagesalmer, hvor David

Carsten Vang, f. 1953

Lektor i GT ved Menighedsfakultetet
cv@teologi.dk

Langt den største gruppe af salmer er klagesalmer, hvor salmisten klager sin nød til Gud og beder ham om hjælp.

beskriver sin nød og beder Gud om hjælp.

I bog 3-5 har enkelte Davidssalmer også fundet vej ind, fx Salme 103, 110 eller 139. Nogle Davidssalmer må have haft deres eget selvstændige liv i Guds menighed, inden de gradvist blev optaget i salmesamlingen.

Salme 1 og 2 er ikke indledningen til bog 1, men står som indgangsportalen til hele samlingen af salmer.

Salme 1 peger på en afgørende forskel mellem den retfærdige og den gudløse, nemlig at den retfærdige bestandigt grunder over Guds ord. Salmernes Bog er givet, for at den retfærdige kan meditere over de enkelte salmer, lære af dem, tage dem til sig og blive styrket i vandringer med Gud.

Salme 2 viser, at den konge, som Herren har indsat på Zion, er den sande konge for alle jordens folk, og salmerne skal hjælpe os til at hylde ham som konge og tage vores tilflugt til ham (2,12). Salmen handler om Guds Messias.

Til brug for templet

De fleste af salmerne er skrevet af enkeltpersoner, fx David, som klager til Gud eller takker

for hans indgriben i en personlig krise. Undertiden angiver en overskrift den konkrete situation i Davids liv, som ligger til grund for salmen (fx 3,1). Men som regel bliver nøden skildret i så almene vendinger, at salmen kan tale ind i mange andre livssituationer.

På et tidspunkt blev mange af salmerne gjort til menighedssalmer til brug ved templet. Mange af overskrifterne har et "For korlederen", dvs. ham, som havde ansvaret for sangen ved templets gudstjenester. Ofte afbrydes salmen af ordet "sela", hvis betydning vi ikke kender. Men et godt bud er, at "sela" kan have angivet, når koret skulle sætte ind.

Undertiden angives, at salmen kan bruges sammen med strengespil (fx Sl 54,1), og ofte bruges musikudtryk, hvis mening vi ikke forstår, og som derfor ikke er oversat i den autoriserede oversættelse (fx Sl 46,1). Mange af salmerne har været brugt ved gudstjenesten i templet og senere i synagogerne.

Når Paulus opfordrer menigheden i Efesos til at bruge "salmer" (Ef 5,19), tænker han sikkert på de gammeltestamentlige salmer. Salmerne har både en personlig brug og en brug i menigheden.

Forskellige typer salmer

En første grov inddeling af salmerne efter type er, om de er individuelle salmer eller menighedssalmer. I menighedssalmen er der ofte et "vi", der taler (fx Sl 74; 80).

Klagesalmer

Langt den største gruppe af salmer er klagesalmer, hvor salmisten klager sin nød til Gud og beder ham om hjælp. Klagesalmen er ofte bygget op på samme måde. Først kommer en påkaldelse af Gud. Derefter følger en beskrivelse af nøden, så en bøn om Guds indgriben, og ofte vil bønnen slutte med, at salmisten udtrykker sin vished om, at Gud har bønhørt ham eller vil gøre det.

I klagesalmen klages der ofte over fjender, som bagtaler ham, og som vil ham det ondt. De gør alt for at få ham i en fælde. Ikke mindst oplevede David dette mange gange i sine år på flugt for kong Saul. Salmisten har ingen, som kan hjælpe ham, og derfor beder han Gud indtrængende om ikke at svigte ham (fx Sl 35).

Andre gange er salmisten ramt af en livstruende sygdom, og han oplever sig stående ved dødens klippekant (Sl 6). Eller salmistens dybe krise udspringer af dette, at han har syndet mod Gud og mennesker, de såkaldte bodssalmer: Sl 6; 38; 51; 102; 130 og 143.

Takkesalmer

I en række salmer udtrykker salmisten sin tak til Gud for hans hjælp i nøden: en befrielse fra fjender eller en helbredelse fra den livstruende sygdom (fx Sl 30 eller 116). Ofte bliver menigheden opfordret til at prise Herren sammen med den bedende. En enkelt klagesalme (Sl 22) munder ud i en jublende lovprisning af Gud for hans mirakuløse redning af David (22,22-31). I denne salme har David på en særlig

Det særlige ved Salmernes Bog er, at den igen og igen tilskynder Guds folk til at lovprise Gud for hans gerninger generelt og for hans stærke hjælp til den enkelte

måde foregrebet Jesu lidelse og død samt Guds befrielse af ham fra døden.

Hymner

Mange salmer takker ikke Gud for konkrete bønørelser, men priser Gud for den, han er, for det, han gør på skabelsens plan (Sl 8; 19; 67; 104) og for det, han har gjort for sit folk Israel i historien (Sl 105; 136) eller for hans underfulde nåde (Sl 103). Sådanne salmer kalder vi gerne for hymner.

En undergruppe til disse hymner er "Herren-er-konge"-salmerne. Disse salmer, som udelukkende findes i bog 3, priser Herren, fordi han er Israels konge og herre, og fordi alle folkene engang skal komme for at hylde ham som Gud. Det gælder Salme 93 og 95-99. I disse salmer udtrykkes en vished om, at Guds rige engang vil omfatte alle jordens folk og slægter, og at Gud vil dømme verden med retfærdighed.

Kongesalmer

Flere salmer handler ikke om Herren som konge, men om den jordiske konge i Jerusalem (fx Sl 20-21; 45; 101). Nogle af salmerne handler mere om den kommende konge af Davids slægt (Messias), der skal herske med retfærdighed og udøve Guds gode herredømme i verden (Sl 2; 72; 110). Han skal herske ved Guds højre side og samtidig have en evig tjeneste som præst (Sl 110).

Andre typer

Enkelte salmer stiller skarpt på Guds gode vejledning, som han har givet i sit ord (fx

Sl 1; 19; 119). Det er visdomssalmer. En særlig gruppe er de såkaldte "valfartssalmer", der står som en samlet gruppe fra Salme 120 til 134 i bog 5. De blev sunget, når Guds folk sammen vandrede op til Guds hus i Jerusalem i forbindelse med de tre årlige festrejser (jf. Sl 42,5. Es 30,29).

Grundtemaer

Det særlige ved Salmernes Bog er, at den igen og igen tilskynder Guds folk til at lovprise Gud for hans gerninger generelt og for hans stærke hjælp til den enkelte. Også nødskriget og angstens mørke indgår i tilbedelsen af ham, selv en salme, som bliver bedt i den yderste desperation (Sl 88).

Et andet grundtema er Herrens retfærdige kongedømme (Sl 2; 145). Mange af klagesalmerne beder om, at Guds retfærdighed må sætte sig igennem over for dem, som stræber salmisten efter livet, eller som benytter sig af terror, vold og overgreb.

Gennem mange salmer løber en rød tråd af glæde over Guds nærhed eller længsel efter at opleve den levende Guds nærhed i hans tempel (Sl 27; 84; 122). Intet er bedre end at være i hans bolig. Desto større er fortvivlelsen, når man af en eller anden grund er udelukket fra Guds hus (Sl 42-43). Fra Guds nærhed strømmer velsignelse og fred (Sl 24,3-6). Derfor fokuserer visse salmer i særlig grad på Zion som Guds by (Sl 46; 48; 132).

Gennem Salmernes Bog giver Gud os en enestående hjælp til vores vandring med Gud, i sorg og i glæde, i kriser og i erfaringen af Guds overvældende godhed. ■

TEMA

Når jeg gribes af frygt ...

OM TRO OG TILLID MIDT I FRYGT OG ANGST

AF INGER MARGRETHE KOFOD-SVENDSEN

David er i Salme 56 et forbillede i at løfte blikket til Gud i stedet for at fokusere på den eller det, der truer.

Jeg holder utrolig meget af Salmernes Bog. Den er for mig en perlerække af "vinduer" ind i Guds usynlige rige, hvorigennem jeg ser glimt af Guds herlighed, almagt og kærlighed. Og hvorigennem Guds lys, livets lys, stråler ud med oplysning, varme og håb.

Salme 56 er et sådant vindue, som kaster lys over, hvordan et bange og nødstedt Guds barn løftes fra at se sin nød i sin egen, begrænsede erkendelse, til at se den i lyset af Guds virkelighed. Der er "en verden til forskel" – salmen kalder os ind i Guds verdens virkelighed.

1 *For korlederen. Al-jonat-elem-rehokim. Miktam af David.*

Dengang filistrene i Gat greb ham.

2 *Vær mig nådig, Gud, for mennesker jager mig,*

dagen lang trænger krigere mig tilbage.

3 *Mine fjender jager mig dagen lang, mange fører forbitret krig mod mig.*

4 *Når jeg gribes af frygt, stoler jeg på dig;*

5 *ved Guds hjælp lovpriser jeg hans ord.*

Jeg stoler på Gud og frygter ikke; hvad kan dødelige gøre mig?

6 *Dagen lang krænker de mine ord, de har kun ondt i sinde mod mig.*

7 *De angriber mig, lurar på mig, vogter på mine skridt, for de vil mig til livs.*

8 *Skal de undslippe i deres ondskab?*

Stød folkene ned i din vrede, Gud!

9 *Du fører bog over min elendighed, mine tårer er samlet i din lædersæk, de står i din bog.*

10 *Men den dag, jeg råber, skal fjenden vige.*

Det ved jeg: Gud er med mig.

11 *Ved Guds hjælp lovpriser jeg hans ord; når Herren hjælper, lovpriser jeg hans ord.*

12 *Jeg stoler på Gud og frygter ikke. Hvad kan mennesker gøre mig?*

13 *De løfter, jeg har givet dig, Gud, vil jeg indfri med takofre.*

14 *For du har reddet mit liv fra døden og min fod fra at snuble, så jeg kan vandre for Guds ansigt i livets lys.*

I nød og trængsel (v. 1-3)

David var i nød, fordi han på sin flugt fra Saul kom til filisterkongen Akish i Gat (1 Sam 18-31). Han var altså i dobbeltild, fordi Saul ville dræbe ham, og han var filistrenes fjende.

I denne nød beder David indholdet af denne salme som bøn til Gud. I Bibelen bringes den i den smukke og stærke form af toleddet parallelisme, som kendetegner meget hebraisk poesi. Den stadige gentagelse af udsagnene hamrer budskabet ind, så det ligesom rammer vores hjerterytme og giver salmen liv.

David beder Gud om nåde. Ikke om hjælp i form af fysisk redning, en flugtvej eller et under, men om nåde! Det er mennesker, der jager ham. Dem overgiver han sig ikke til i sin nød, men til Gud. Tankevækkende!

Selv er jeg tilbøjelig til at foreslå Gud en masse gode måder at hjælpe på, når jeg er bange eller presset. Jeg tror også, det er i orden, for Gud ved jo, hvad der fylder mit sind. Men David er et forbillede i at løfte blikket til Gud i stedet for at fokusere på og skræmmes af den eller det, der truer.

Gud er fjendernes, Davids og vores overmand. Gud har i sin nåde hånd om vores nødsituation og har det guddommelige overblik. Vi har ikke krav på Guds hjælp, men må som David bede: Vær mig nådig!

At stole på Gud i nød (v. 4-5)

I de næste vers skifter stemningen til tryghed. Eller rettere: David sætter ord på, at frygt og tillid bor i ham på samme tid. De udelukker ikke hinanden. Der står: *Når jeg ...; ikke: Hvis jeg...* Han har til stadighed grund til at frygte, og frygten griber ham igen senere. Det er ikke blot en mulighed, at et Guds barn beklageligvis kan overvældes af frygt; det er et livsvilkår.

Og med den erkendelse lærer David os her en sund og karsk reaktion: Jeg stoler på Gud! Det udspringer ikke af følelser og tilskyndelser, men i nødsituationen bliver det klart for ham som et bevidst valg: Gud er Gud; ham stoler jeg på!

Davids erfaring er, at Gud er der. Gud giver ham hjælp til at "lovprise hans ord", dvs. hol-

de fast på Guds ord og løfter. Først når man handler på Guds løfter, erfarer man, at de holder. Og så tager tilliden over, og David kan sige med fasthed: Jeg frygter ikke; hvad kan dødelige gøre mig?

Hans tillid til Gud er her ikke bare intellektuel, men en hjertets tilslutning, Åndens overbevisning om Guds trofasthed og nåde. David er overbevist om, at hans tillid ikke er udslag af hans egen kraft. Den er givet ham ved Guds hjælp og er dog hans egen.

Vi genkender nok ikke Davids livsfarlige situation i vores normale hverdag i Danmark. Men vi kender helt sikkert til uoverskuelige situationer, hvor Davids reaktion er god at spejle sig i. Gud er der; han ser os, og "med Guds hjælp" kan vi møde udfordringerne.

Det gælder også i mere udramatiske ting. Jeg kan fx opleve, at trosbekendelsens ord er store – kan jeg ærligt fremsige dem? Så er det en hjælp for mig at begynde med at sige: "I Jesu navn, jeg tror på Gud Fader ..." Ved Guds hjælp kan vi lovprise hans ord, stole på Gud og bevare tro og frimodighed.

Under angreb af fjender (v. 6-8)

David har fået et nyt ovenlys over sin nødsituation. Men fjenderne er der stadigvæk. De kræner ham, har ondt i sinde, angriber, lurer på, vogter på og vil ham til livs. Han er under angreb i en vedvarende forfølgelse. Hvad gør han? Han breder det hele ud for Gud i bøn. Også sin indre overbevisning om, at det er urimeligt, hvis fjenderne slipper for straf. Og så giver han dem i Guds vold: Stød dem ned i din vrede, Gud!

Han var vis på sin uskyld i forhold til forfølgelserne. David elskede Saul, men Saul stræbte ham efter livet i jalousi. Og David var vis på Guds retfærdighed og appellerede til den.

Der er en karskhed i Davids gudsforhold. Han erkender og bekender i andre salmer sin skyld over for Gud i sine syndige fald, men han fastholder frejdigt sin uskyld i menneskelige forhold, som han er uskyldig i. Men David tog ikke sig selv til rette; han gav fjenderne i Guds vold og overlod straffen til ham (1 Sam 24,16). Det

Selv er jeg tilbøjelig til at foreslå Gud en masse gode måder at hjælpe på, når jeg er bange eller presset

Inger Margrethe Kofod-Svendsen, f. 1946

Tidl. højskolelærer og forlagsleder

imkofod@yahoo.dk

Jeg er helt sikkert ikke den eneste kristne, som har erfaret, at i den dybeste, sorte fortvivelse føles gråden i bøn til Gud som at blive taget ind i hans favntag. Gud er der; han bærer.

havde han lært af Moses, der siger om Gud: "Hævn og gengældelsen tilhører mig ... Herren vil skaffe sit folk ret" (5 Mos 32,35f).

Også her er David et forbillede for os, når vi er i konfrontation med mennesker, som gør os uret, eller som foruretter og krænker nogen, vi har ansvar for. Det er både godt og rigtigt at formulere uretten for Gud og mennesker og søge forlig og tilgivelse, hvor det er muligt. Og det er en pligt at indgive anmeldelse, hvis sagen er kriminel. Men hvis forlig eller tilgivelse ikke viser sig muligt, så må vi slippe de pågældende og overgive dem og sagen og straffen til Gud.

Han ser uretten, han ser os, han er hos os i smerten. Gud har det store overblik, som vi kan finde hvile i og derved undgå at havne i bitterhed og selvynk.

Guds ufattelige omsorg (v. 9)

Med vers 9 er vi inde ved salmens centrum. I hebraisk poesi er strukturen i mange salmer: en indledning, en trinvis stigning, et klimaks, en trinvis nedtrapning og en afslutning, hvor ledene op og ned modsvarer hinanden, og hvor salmens højdepunkt og stærkeste budskab står i klimakset. Op- og nedtrapningen kan rum-

me historiske og personlige bemærkninger, men (ofte midt) i klimaks er det, som om salmisten står utilsløret for Guds ansigt og siger eller modtager ord, som røber en gudsrelation, der har gyldighed for ethvert Guds barn til alle tider. Ord, der rammer os lige i hjertekulen (fx Sl 51,12; 73,16f; 84,9f).

Vers 9 er altså klimaks her i salmen. Et stærkt udtryk for Guds ufattelige omsorg. Davids erfaring er, at Gud tillader hans desperate nød. Men midt i elendigheden er Gud ham inderligt nær, som en kærlig far. Det er ikke sikkert, at tårerstrømmen standser, men Gud samler tårerne og bevarer dem med omhu.

Og Gud husker hans tårer og nød under ondskabens tyranni. De står i hans bog. I den står menneskers ord og dage (Sl 139,16. Mal 3,16) skrevet. Bogen bliver åbnet, når vi mennesker på dommens dag skal stå til regnskab for vores liv (Matt 25,34.41. Åb 20,12).

Det er i øvrigt i Guds anden bog, Livets Bog, navnene står på de frelst, som er iført retfærdighedens hvide klæder (Sl 69,29. Åb 3,5; 20,15).

Guds omsorg og nærhed skildres her så konkret, at det intellektuelt er svært at forholde sig

til. Det kan næsten synes gudsbespotteligt at beskrive Gud på den måde. Men Jesus gav Johannes tilsvarende ord på Patmos, da han skulle skrive Åbenbaringsbogen (Åb 21,3f).

Det er billedsprog. Og alligevel er det stærkt og umiddelbart begribeligt, for en kærlig mor eller far i dag tager også sit grædende barn, der har slået sig, op på sit skød og tørrer tårer af. Vi kan ikke tage smerten væk med et pust, men vi kan holde om barnet og trøste, indtil tårerne standser, smerten lindres, og barnet falder til ro. Jeg er helt sikkert ikke den eneste kristne, som har erfaret, at i den dybeste, sorte fortvivelse føles gråden i bøn til Gud som at blive taget ind i hans favntag. Gud er der; han bærer.

Gud er stærkere (v. 10)

I vers 6-8 fokuserede David på fjendernes fremturing i ondskab og endte med at overgive dem til Guds dom. Efter at han i vers 9 har været helt inde ved hjertet i Guds omsorg, ser han sin nødsituation i Guds lys. Han er forfulgt og trængt, men ikke alene. Hans fjender er stærke, men Gud er stærkere.

Han vil ikke synde ved at dræbe Saul, men overgive ham til Gud. Han skal ikke selv slå; han skal råbe til Gud, og så vil Gud overvinde fjenden. Selv om han ikke ser det fysisk for sine øjne, så ved han: Gud er med mig. Det er en helt anden tone end i vers 2-3 og 6-8, for David har her fået et andet lys over virkeligheden.

Tankevækkende er Davids vished i vers 10. "Gud er med mig" har jo samme betydning som "Immanuel", det navn, som jomfruen i profetien i Esajas 7,14 skulle give den kommende frelser. Vi skal ikke presse teksten unødigt, men i nytestamentligt lys ved vi, at Gud netop i Jesus Kristus er med os. Og at Jesus med sin død og opstandelse har overvundet ondskabens magt. Og at Djævelen endegyldigt skal vige, når Jesus kommer igen og nyskaber himmel og jord. Det giver i sandhed fast grund under vores fødder til at sige med David: Gud er med mig!

At leve i tillid til Gud (v. 11-12)

Vers 11-12 er næsten enslydende med vers 4-5. Men hvor baggrunden i vers 4-5 var afmægtig frygt, der på en måde drev ham ind i bøn og håb til Gud, så virker vers 11-12 mere som en bevidst, erfaret og besluttet livskurs for ham. Han søger tilflugt i Guds hjælp, lovpriser Guds ord, stoler på Gud og slipper sin frygt i overbevisning om, at dødelige mennesker ikke kan gøre ham noget, som Gud ikke har hånd om.

David har en dyb overbevisning om, at Gud er Gud. Og han tør lægge sit liv i Guds hænder. David stoler ikke på sin egen tro, men på Guds ord og løfter. Derfor kan han se fremad med håb.

Også her kan vi lære af David. Vi har nok erfaret, at i modgangstid råber vi til Gud, og vores håb kan styrkes derved. Men den tro, der mest bygger på erfaring af Guds hjælp, kan let tørre ind. Hvor er kilden til stadig livsbærende tro? For David var det Guds ord, hvori han lærte Gud at kende, og hvoraf tilliden til Gud udsprang.

Det samme gælder for os. Når vi bevidst læser og hører Guds ord, så lærer vi Gud at kende. For han har åbenbaret sig i De hellige Skrifter. Vi, som kender Ny Testamente og Jesus, er bedre stillet end David. Jesus kommer i ordet til os med Helligånd og liv.

Frelst til liv i Guds lys (v. 13-14)

De sidste par vers i salmen er formentlig udtryk for troens vished om Guds hjælp. David har bedt, han er vis på, at Gud har hørt, og det handler han på med takofre. Så tryk kan et Guds barn være i sin Faders hånd. I salmen kan vi ikke læse, hvad der skete med kong Saul, men det står i Første Samuelsbog 31. Til gengæld læser vi, at David ønskede at "vandre for Guds ansigt i livets lys". Altså være i live og tjene Gud med sit liv.

Lad salmen være et kald til os om det samme. Gud vil, at vi skal leve i et åbent og oprigtigt forhold til ham, have alting i vores liv i hans lys. ■

Gud har det store overblik, som vi kan finde hvile i og derved undgå at havne i bitterhed og selvynk

GODT SAGT

Inden faren for at falde i synd var overhængende, burde man have frygtet Gud og taget sin tilflugt til ham; men når faldet er sket, og vi af hjertet angrer, at vi har syndet mod Gud, da er tiden inde for os til at håbe på Guds nåde og barmhjertighed og syndsforladelse og bede herom og ikke forblive i angst for Guds vrede.

Men Satan gør, hvad han kan, for at skjule dette for os, så at vi først synder frit og uhindret uden nogen frygt for Gud, men derefter, når vi har syndet, synker i fortvivlelse ...

MARTIN LUTHER

Tænk jer om

SALME 2

FRA TAK – SALMERNES BOG PÅ NUDANSK, BIBELSELSKABETS FORLAG 2017, S. 20

Hvorfor er der uro i verden?
Hvorfor lægger folk uduelige planer?
Verdens konger rotter sig sammen,
kongerne danner et komplot
mod Gud og hans konge.
De siger: "Lad os sprænge vores lænker
og krænge rebene af."

Da ler Gud som bor i himlen.
Han håner dem.
Så taler han til dem med dundren,
hans vrede gør dem bange:
"Det er mig der har indsat min konge,
på Zion, mit hellige bjerg!"

Hvad Gud har besluttet, vil jeg nu fortælle.
Han sagde til mig: "Du er min søn.
I dag har jeg født dig.
Hvis du beder mig om det, vil jeg give dig
alle verdens lande.
Du skal knuse dem med en jernstang,
som man knuser en skål af ler."
Konger, tænk jer om!
Tag imod mit råd, konger!
Tilbed Gud,
Kys hans fødder
så I ikke knuses af hans vrede,
for den flammer voldsomt op.

Vær rolig, du der søger ly hos ham.

TEMA

Salmernes Bog i bøn og lovsang

AF CHRISTIAN ENGMARK

De bibelske salmer flytter fokus fra mennesket over på Gud. Det bør vores lovsange også gøre.

Lovsang er ikke en bestemt musikalsk genre, en følelse eller en særlig sindsstemning. Lovsang er den sang, der skabes og synges i taknemlighed over det, Gud har gjort for os. Der er blevet sunget lovsange, så længe mennesker har troet på Gud.

Salmernes Bog sætter med sine lovsange ord på Guds egenskaber, på hans væsen og hans velgerninger. Mange af salmerne flytter fokus fra mennesket over på Gud. Det bør vores lovsange også gøre.

Gud opfordrer sit folk til tilbedelse og lovprisning. Ikke fordi han har brug for lovsangen for derved at blive mægtigere. Den højeste er almægtig i kraft af sig selv, men han opfordrer os til at synge og spille, fordi vi har brug for det. "Det er godt at takke Herren og at lovsynge dit navn, du den Højeste" (Sl 92,2). Når vi lovsynger, kan det blive lettere for os at se, at han er stor!

Det er godt for os at prise ham – simpelthen. I lovsangen giver vi Guds kærlighed plads i vores hjerter, og Helligånden kan bruge sangene

til at røre ved os. Når vi lovsynger Gud, kommer vi frem for ham, bøjer os for ham, åbner os for ham. Der opstår en dialog mellem mig og Gud. Som en bøn på vers.

Sand tilbedelse

Ægte lovsang er mere end sang og musik. Det er hjertets tak, når skabningen møder skaberen. Når det utilstrækkelige menneske erkender Guds storhed og erfarer hans kærlighed. Al sand tilbedelse er et gensvar på Guds åbenbaring af sig selv gennem Jesus og Bibelens ord om Guds velgerninger.

Lovsang er altså en slags respons på Guds kærlighed til os. Guds kærlighed modtager vi af nåde. Hans kærlighed viser sig i skaberværket, i det daglige liv, i kærligheden mellem mennesker og ikke mindst i forsoningen med den helige Gud ved Jesu offerdød.

Salmernes Bog repræsenterer et bredt register af salmetryper som fx bønnesalmer, takkesalmer, klagesalmer, trøstesalmer og

Christian Engmark, f. 1976

Musikkonsulent i LM
ce@dml.dk

Salmerne kan tjene som bønner, når vi ikke selv ved, hvad vi skal bede

lovprisningssalmer. De kan hjælpe os til at få et indblik i Guds væsen og give os gode grunde til at prise ham.

Ærefrygt for Gud

Salmerne er fx med til at give mennesker en ærefrygt for Gud, så de tager hans advarsler alvorligt, udfordres af hans anbefalinger og opmuntres af hans løfter:

”Herre, rejs dig i din styrke, vi vil prise din væld med sang og spil” (Sl 21,14).

”Herren er mit lys og min frelse, hvem skal jeg da frygte? Herren er mit værn for mit liv, hvem skal jeg da være bange for?” (Sl 27,1).

Du kan måske læse hele Salme 111, som er en tætpakket lovprisning af, at Gud er den, der holder sin pagt med os, udfrier os, hersker over os og frelser os.

I Salmernes Bog italesættes Guds skaberkraft som noget, der inspirerer til tilbedelse og lovprisning:

”Himlen fortæller om Guds herlighed, hvælvingen beretter om hans hænders værk...” (Sl 19,2).

”Syng en ny sang for ham, spil dejligt til jubel-råb [...] Ved Herrens ord blev himlen skabt, hele dens mangfoldighed ved et pust fra hans mund. Han samler havets vand som i en lædersæk og det store dyb i sine forråds-kamre” (Sl 33,3.6f).

Salme 104 er én stor lovprisning af Guds skaberværk. Læs den selv!

Inspirationskilden

Der er ingen grænser for Guds almagt, visdom, hellighed og retfærdighed. Han er kilden til alt godt. Hans væsen er i fuldstændig harmoni og balance. Intet i universet kan røkke ved det. Gud skabte alt ud af intet blot ved brug af sine ord. Han opretholder alt levende og forhindrer det i at gå til grunde, før tid er. Han fortjener al ære og pris!

Så vi, der har erfaret Guds almagt og trofasthed, har stor grund til at ære Gud. Det kan vi gøre på mange måder. I ord og i handling. Har du brug for inspiration til dine formuleringer, kan du finde den i Bibelen.

Den amerikanske lovsangspræst Bob Kauflin

skriver i sin bog *Liv og Lovsang*, at Salmernes Bogs måde at fremhæve Guds storhed på kan opsummeres ved brug af flg. begreber: *fryd, forpligtelse, længsel og tillid*:

- *Fryd*: Vi ærer Gud, når vi fryder os over glæden ved at kende ham og være kendt af ham. Eksempel: ”Fryd jer over hans hellige navn, de, der søger Herren, skal glæde sig” (Sl 105,3).
- *Forpligtelse*: Det ærer Gud, at vi ”forpligter” os til at stole på ham og tjene ham. Eksempel: ”Jeg vil prise Herren til alle tider, min mund skal altid lovsynge ham” (Sl 34,2). Selv når det kan være svært at mene det, fx ved anfægtelse og tvivl, kan sådanne forpligtende formuleringer være en hjælp til at bringe vores hjerter i harmoni med den gerning, Gud har gjort i os gennem evangeliet.
- *Længsel*: Vi ærer Gud, når vi udtrykker, at vi har behov for Gud; at vi længes efter ham. Eksempel: ”Min sjæl fortæres af længsel efter Herrens forgårde, mit hjerte og min krop råber efter den levende Gud” (Sl 84,3).
- *Tillid*: Det er også en tilbedelse af Guds storhed, når vi beskriver vores tillid til Gud – midt i lidelse, smerte og mismod. Her giver salmisterne eksempler på, at på trods af store prøvelser er Gud almægtig og rig på troskab: ”Har Gud glemt at være nådig? Holder han i vrede sin barmhjertighed tilbage? [...] Du er den Gud, der gør undere, du viste folkene din styrke, du udfriede dit folk med din arm ...” (Sl 77,10.15f).

Som salmisterne gør det, må vi også fremhæve Guds storhed ved at forkynde og elske den bibelske sandhed om Gud og ophøje vores ærefrygtindgydende Gud i tilbedelse, gerne med detaljerede lovprisninger af hans underfulde gerninger. Vores fælles lovprisning kan hjælpe os med at beskrive og proklamere, at der er en Gud, der er så meget større end os selv.

Salmernes Bog kan være inspirationskilde i vores bøn og lovsang. Her sættes der ord på menneskers følelser i forskellige situationer: mismod, fortvivlelse, glæde, jubel, bekymring over synd, glæde over tilgivelsen, gråd, tilbedelse osv. I Salmerne åbner mennesker deres hjerte

for Gud – og omvendt åbner Gud sit hjerte for mennesker.

Syng Guds ord

Når vi lovsynger, gør vi det oftest sammen med andre. Det giver en god fællesskabsfølelse og er vigtigt i et kristent fællesskab. Jeg vil samtidig anbefale, at du også tilbeder og lovpriser Gud i enerum. I trygge omgivelser inden for hjemmets fire vægge har blufærdigheden for, hvad andre tænker, ikke så stor magt. Jeg bliver mere *Gud-bevidst* end *selv-bevidst* i min lovprisning. Jeg kan give udtryk for min tilbedelse, lige som jeg har lyst til, uden at noget holder mig tilbage.

Fordi musik er så udviklet et sprog for mig, er det også naturligt, at jeg synger mine bønner. Enten til en kendt melodi eller én, jeg selv finder på. Jeg kan finde på at synges skriftsteder eller omskrive dem på en simpel melodi.

Vil du prøve det, kunne en typisk akkordrække være D – Em7 – G – A. Prøv fx med salme 95, 117 eller 145. Måske kan salmernes smukke poesi være med til at inspirere dig til at skrive nye sange med god lyrik.

Bed Guds ord

Det giver også god mening at bruge Salmernes Bog som inspiration til den personlige bøn. Mange af salmerne skal forstås som bønner, og de handler om forfatterens personlige følelser, men også om hele det israelitiske folks op- og nedture.

Bibelens salmer hjælper os til at sætte ord på følelser og sindstilstande, som måske ellers er svære at sætte ord på. Salmerne kan tjene som bønner, når vi ikke selv ved, hvad vi skal bede.

Læs et vers ad gangen fra en salme, og prøv så at bede ud fra de idéer, verset indeholder, og tænk dem sammen med bestemte mennesker og oplevelser i dit liv. Du kan evt. begynde med flg. salmer: 62, 92, 103, 145.

Jeg har selv erfaret, at skrevne bønner, bl.a. fra Salmernes Bog, giver en fornyet frihed til at fokusere på det, jeg beder om, i stedet for at jeg selv skal koncentrere mig om at sætte ord og mening sammen. ■

FOTO: PEXELS

I Salmernes Bog italesættes Guds skaberkraft som noget, der inspirerer til tilbedelse og lovprisning.

TEMA

Salmernes Bog i forkyndelse og sjælesorg

AF PER MUNCH

Vores erfaringer og samtaler viser, at selvom kristne grundlæggende er lykkelige, så undgår vi ikke dybe kriser og problemer. Her er der god hjælp at hente i Salmernes Bog.

Per Munch, f. 1955

Sognepræst i Nyker
pkmu@km.dk

I Salmernes Bog mærker man troens hjerte banke. Og troens liv skal gennemsyre vores prædikener. Derfor er der god grund til at benytte Salmernes Bog i forkyndelse og sjælesorg.

Personligt bruger jeg den stort set altid – direkte eller indirekte – i forkyndelsen. Når man som præst i folkekirken oftest prædiker ud fra NT, er det godt også at kunne henvise til GT, så den hele bibel kommer i anvendelse.

Prædikanten som sjælesorger

Prædikanter er sjælesørgere, og i prædikenen udøver vi sjælesorg, omsorg for sjælene. Ofte definerer man sjælesorg som omsorg for hele mennesket. Det er for så vidt rigtigt, men det egentlige og vigtigste i al sjælesorg er at give troshjælp, altså omsorg for det evige liv.

Jesus sagde fx: "Hvad hjælper det et menne-

ske at vinde hele verden, men bøde med sit liv" (Matt 16,26). Jesus vil redde og frelse os. Det er vigtigere end alt andet. Det er Guds vilje, at "ikke en eneste af disse små skal gå fortabt" (Matt 18,14).

Denne ægte og kærlige omsorg for sjælene skal gennemsyre både vores prædikener og den personlige sjælesørgiske samtale.

Den vigtigste sjælesorg er at udlægge og forkynde ordet med henblik på, at det enkelte menneske skal gribe om det i tro og blive styrket i troen.

Men prædikanten er ikke færdig med sin opgave, når han har afsluttet sin tale. Som prædikanter skal vi være opmærksomme på, at vi ikke forsømmer at opsøge lejligheder til samtale med den enkelte. Fra prædikestolen udøves en generel og almen sjælesorg for alle. Men i samtalen med den enkelte udøves en sjælesorg,

som er rettet mod den enkeltes særlige behov og problemer.

Helligånden er i øvrigt vores egentlige sjælesørger, ja den allerbedste. Han gæster vores hjerte og slukker sorgen.

Det viser Martin Luther meget fint i en prædiken til 2. pinsedag. Han siger, at ordene fra prædiketeksten (Joh 3,16ff) er så herlige og vigtige, at de skal skrives med gyldne bogstaver i vores hjerter. For det er ord, som kan gøre de bedrøvede glade og vække de døde til nyt liv, når hjertet tror det.

Da Martin Luther stod over for det enkle, men centrale budskab, var det for ham endnu en anledning til at øve sjælesorg fra prædikestolen med opfordring til at fordybe sig i de ord, der styrker troen, opmuntrer, gør de bedrøvede glade, vækker de døde osv.

Det er vigtigere at spørge mig selv, om jeg i prædiken fik givet tilhørerne noget godt at spise, end om jeg fik holdt en god prædiken.

Hvis jeg som sjælesørger skal vise vej til Kristus, må jeg i øvrigt selv dagligt gå samme vej. Det, jeg selv lever af, rækker jeg videre til andre. Og her er Salmernes Bog en kolossal stor hjælp.

Hjælp i op- og nedture

Når vi prædiker, ved vi godt, at tilhørerne sidder med vidt forskellig åndelig erfaring. Der er nye i troen, tvivlere, hyklere, erfarne, trælbundne, sørgende, lidende osv. Jeg kan ikke nå dem alle, men jeg må udlægge ordet under bøn om, at det må nå ind i tilhørernes hjerter.

Prædikenens indhold og mål er at formidle ordene fra Gud: "Jeg elsker dig". Der informeres ikke bare om kærlighed, men man mærker kærlighedens varme. Det er denne hjertebanken, vi mærker i Salmernes Bog. Her tales der ikke ord om trøst, men ord til trøst.

Martin Luther vender igen og igen tilbage til, at man i Salmernes Bog ser lige ind i hjertet af en kristen. Salmernes Bog er bønner, der bedes i stor nød, men også lovsange, der jubles under stor glæde. Disse bønner kan man bede og spejle sig selv i.

Salmerne lever i brug. De kan både læses, syn-

Fra prædikestolen udøves en generel og almen sjælesorg for alle. Men i samtalen med den enkelte udøves en sjælesorg, som er rettet mod den enkeltes særlige behov og problemer

ges og bedes på samme tid. Hvor mange af os har ikke fundet trøst og styrke ved blot at læse Salme 23! Jeg får ikke nødvendigvis svar på alt, men jeg ved, at Gud ser mig og sørger for mig.

I Salme 30 kan vi bl.a. læse: "Hans vrede varer et øjeblik, hans nåde hele livet. Om aftenen slår gråden sig ned, om morgenen er der jubel ... Du forvandlede min klage til dans, du tog min sørge-dragt af mig og klædte mig i glæde" (Sl 30,6.9).

Her er der tale om nogle voldsomme op- og nedture. Ja rutsjeture, hvor man ikke altid ved, om man er oppe eller nede. Og det er jo lige netop sådan, vi ofte oplever det, når vores liv bevæges og vakler.

Følelsernes samtidighed

Det er ikke altid nemt at forklare, om man er glad eller ked af det. Også her hjælper Salmernes Bog med til at sætte ord på det.

Salme 42 handler om, hvordan salmisten tørster efter Gud. Han er træt af at vente på Gud. Da råber han til Gud: "Min sjæl tørster efter Gud ... Tårer er blevet mit brød ... når de dagen lang spørger mig: Hvor er din Gud?" (Sl 42,3f). Der blev råbt til Gud, men han var tavs. Men at Gud er tavs, er ikke ensbetydende med, at han er borte.

Når man samles til vidnemøder, hører man ofte om, hvordan Gud har grebet ind. Vi glædes over, at Gud er stor og griber ind. Men netop

da kan man også opleve sig udenfor. For hvad med mig? Gud har ikke svaret min bøn. Jeg er i nød. Hvorfor er Gud tavs?

Da er det godt at læse Salmerne i sammenhæng. For nogen kan det måske være svært at sige: "Alle, der søger dig, skal fryde og glæde sig over dig, og de, der elsker din frelse, skal altid sige: Gud er stor!" (Sl 70,5). Men læg så mærke til næste vers: "Jeg er hjælpeløs og fattig, skynd dig at

"Smag og se, at Herren er god; lykkelig den mand, der søger tilflugt hos ham" (Sl 34,9).

Afmagt og styrke

Troen kan opleves som et mørke, hvor Jesus dog lyser klart. Vi lever stadig i afmagtens, syndens og fortvivlelsens verden. Der er så meget, der gør ondt. Sygdom, lidelse, konflikter i hjem og på arbejdspladser er en følge af, at vi mennesker vragede

i afmagt vender sig til Gud i bøn, finder man styrke.

Sorgens smerte

Når vi mister en af vores kære, sørger vi. Men sorgen kan også komme, når vi mister noget kært. Ved en skilsmisse kan sorgen være smertefuld. Kærestesorg kan være meget hård. Den, der mister et arbejde, kan også opleve en dyb smerte og sorg.

Når vi er kede af det og sørger over at have mistet noget værdifuldt, så er det, som om alt andet er ligegyldigt. En sådan sorg kan gå helt ind og sætte sig i sindet, maven, stemmen, vores bevægelser osv.

I Salmernes Bog sættes der ord på det: "Vær mig nådig, Herre, for jeg er i nød. Mit øje er sløret af sorg – min sjæl og mit indre – mit liv svinder hen i klage, mine år i suk. Min kraft er nedbrudt i min nød, min krop sygner hen" (Sl 31,10f).

Når sorgen lammer, da er det godt at kaste alle vores bekymringer på Jesus, for han har omsorg for os (1 Pet 5,9). I Salmernes Bog findes der ord, som netop udtrykker sorgens smerte.

I sjælesorgen er vi kaldet til at græde med de grædende, sørge med de sørgende og glæde os med de glade. Vi kaldes til at hjælpe og støtte hinanden og være nær hos hinanden både i med- og modgang.

Klippen giver fast grund

Salmernes Bog minder os også om, at ingen af sig selv kan komme til Gud, men at Guds Ånd drager os. Vi er totalt afhængige af Guds Ånds kraft og virke. I Salme 40,2-4a står der: "Jeg satte alt mit håb til Herren, og han bøjede sig ned til mig og hørte mit råk om hjælp; han trak mig op af undergangens grav, op af slam og dynd; han satte min fod på klippen, så jeg stod fast. Han lagde mig en ny sang i munden, en lovsang til vor Gud".

Jesus bøjede sig ned til mig og hørte mit råk om hjælp. Han trak mig op og lod mig finde fodfæste på klippen Kristus. På den

Vi tror så ofte, at lykken gemmer sig lige bag hjørnet. Men Jesus taler om at være lykkelig her og nu – midt i det svære. For lykkelig og salig er den, der lever Gud nær

komme til mig, Gud! Du er min hjælper og befrier, tøv ikke, Herre!" (Sl 70,6).

Når vi netop er hjælpeløse og afmægtige, da er Gud stærk og nær med sin nåde og hjælp. Ja, han er stor.

Guds folk er grundlæggende et lykkeligt folk. Vores erfaringer og sjælesørgeriske samtaler viser imidlertid, at selvom vi er lykkelige, så undgår vi ikke dybe kriser og problemer. Jesus siger ikke, at man som hans discipel er salig/lykkelig, *fordi* man sørger eller har det svært. Men han giver nogle kæmpestore løfter til de sørgende og lidende: "I skal trøstes ... I skal mættes ... og I skal arve jorden" (Matt 5).

Vi tror så ofte, at lykken gemmer sig lige bag hjørnet. Men Jesus taler om at være lykkelig her og nu – midt i det svære. For lykkelig og salig er den, der lever Gud nær.

Vi kan gennem forkyndelse og sjælesorg føre tilhørerne hen til "truget", men vi kan ikke tvinge nogen til at spise. Derfor tilskyndes vi alle til at smage på maden:

Gud og ophøjede os selv. Der er kommet en kløft mellem Gud og os, men også mellem mennesker er der en kløft af mistillid.

Jesus kom for at nedbryde denne mur af mistillid, som vi hovmodigt har bygget op, og så lærte han os, at vi frimodigt kan bede til Gud.

Både bøn og tro er udtryk for afmagt. Men afmagten er kommet i forbindelse med Guds magt. Så er det ikke afmagt mere. Den, der beder, beder ikke til sin egen tro, men til Kristus, som kan gribe ind.

Overskriften til Salme 102 lyder sådan: "En bøn. Til brug for en hjælpeløs, når han føler afmagt og udøser sin klage for Herren". Og så hører man i denne bøn, hvordan salmisten vælter al sin nød og fortvivlelse over på Gud. Men man bemærker også, at bønnen slutter med at sige, at selvom jorden forgår, så består Herren til evig tid. Derfor kan han udtrykke: "Dine tjeneres børn skal bo i tryghed." Når man

FOTO: CHRISTIAN ROAR PEDERSEN

klippe kan der synges lovsang, som Gud selv har lagt i hjertet på os. Vi trænger til på ny at blive løftet op på denne klippe, hvor der er hvile og fast grund under fødderne.

Derfor kan vi være frimodige og bruge lovsange til Guds ære. Og i Salmernes Bog er der masser af gode lovsange, som løfter byrderne fra vores skuldre, og som ærer Jesus.

Gendigtninger i Salmebogen

I Den Danske Salmebog har vi nogle meget slidstærke salmer, som ofte er en gendigtning eller tolkning af salmerne i GT. "Vor Gud han er så fast en borg" (DDS 336) er fx en gendigtning af Salme 46. Det er for øvrigt min erfaring, at denne salme er rigtig god, når man har sjælesørgelige samtaler med mænd. Her er der ikke så mange følelser, men konkret og kontant hjælp.

"Befal du dine veje" (DDS 36) er en gendigtning af Salme 37,5: "Overgiv din vej til Herren, stol på ham, så griber han ind". Salmen hjælper konkret til at lægge sit liv i Guds hænder, men den hjælper også til at finde vores glæde i Herren, som der netop siges i verset lige foran: "Find din glæde i Herren" (Sl 37,4). Hvordan finder jeg min glæde i Herren? Jo, det gør jeg ved at overgive min vej til ham.

Mange andre kunne nævnes, men gå endelig på opdagelse for at finde disse gendigtninger i vores sange. Når man synger disse salmer, så gør man det, som oprindeligt var meningen: at man sang disse bønner til Gud. Og når man synger dem, bliver man ekstra glad.

I Salme 119,50 står der: "Det trøster mig i min elendighed, for dit ord holder mig i live". Så lad os trøste hinanden med Herrens ord. ■

I Den Danske Salmebog har vi nogle meget slidstærke salmer, som ofte er en gendigtning eller tolkning af salmerne i GT. Når man synger disse salmer, så gør man det, som oprindeligt var meningen: at man sang disse bønner til Gud.

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSØGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

SPALTEN VIL OGSÅ INDEHOLDE PASSAGER FRA DEN KIRKELIGE DEBAT OG KLIP FRA FORSKELLIGE BLADE OG AVISER.

Sprogets magt

En af mine hobbyer er at læse. Jeg synes, det er enormt spændende at pløje sig igennem en rigtig god roman, primært fordi det er underholdende, men også fordi der stort set altid falder et par nyttige overvejelser af.

For nylig anskaffede jeg George Orwells ikoniske fremtidsroman *1984* (udgivet i 1949). Orwell skriver om et frygteligt overvågningssamfund, der ender med at kontrollere hovedpersonen Winston Smiths handlinger, hans tanker og hans inderste følelser. Det er fra denne bog, vi har fået udtryk som "Big Brother" og "Newspeak", og i det hele taget er mange af bogens temaer stadig yderst aktuelle.

Den mystiske diktator i romanen, kaldet Store Broder, ønsker at beholde magten for altid. Derfor sætter han alt ind på at kontrollere både befolkningens tanker og følelser såvel som deres handlinger.

Et af redskaberne i Store Broders undertrykkende regime

er "nysprog", som er en manipulation af det almindelige sprog. "Nysprog" indsnævrer ordforrådet, og synonymer og overflødige ord bliver sorteret fra. Ord som "frihed" er eksempelvis helt fjernet fra sproget. Den skumle bagtanke med "nysprog" er, at den, der kontrollerer sproget, sidder på magten.

Findes "nysprog" så i dag? Mange opfattede det som "nysprog", da man i 2007 ændrede navnet på Udlændingestyrelsen til Udlændingeservice, fordi det nye navns positive klang i manges øjne stred mod styrelsens hårde kurs over for udlændinge.

Også i en kristen sammenhæng er kontrol over sproget forbundet med magt. For eksempel er det afgørende, hvad kristne gloser som *retfærdiggørelse*, *frelse* eller *opstandelse* egentlig betyder. Den, der definerer betydningen, får meget magt. Også selvom vedkommende selvsagt ikke er en kynisk diktator.

Ud fra dette får jeg to sammenhængende associationer.

Min første association er til forkyndelse og undervisning. Vi, der sidder på kirkebænken eller missionshusstolen, skal være klar over, hvad centrale begreber og ord i den kristne tro betyder. Ellers er der fare for, at veltalende personer kan putte et andet indhold i de klassiske kristne udtryk.

Løsningen er, at den kristne undervisning også i fremtiden lægger vægt på at udfolde indholdet i de centrale kristne udtryk.

Min anden association handler om, hvordan vi generelt sætter ord på troen. Somme tider oplever jeg et stivnet sprog, hvor man bruger gamle måder at udtrykke troen på, som gav mening engang, men som i dag er blevet klicheer.

Det er udmærket at bruge udtryk som "retfærdiggørelse ved tro" eller "frelst af nåde", men der er brug for at vide, hvad indholdet i disse udtryk er. Hvad menes der med ret-

færdiggørelse? Hvad betyder frelse? Hvis ikke det gøres klart, stivner de gode udtryk, og til sidst bliver de tomme.

Der er fare for, at de kristne kernebegreber bliver til ren lyd og ikke bidrager til en større forståelse, hvis man blot gentager de gamle udtryk. Løsningen er, at vi vover at tale om den kristne tro med et naturligt og nutidigt sprog, som er forståeligt.

De klassiske bibelske udtryk skal ikke nødvendigvis smides på porten, men bør omsluttet af og begrundes ud fra et nutidigt og forståeligt sprog.

Per Månsson Westh

Når jeg fortæller
om min tro, så
føler jeg mig ofte
blottet

Moses var en **bangebuku**s ...

Hjemme hos os hører vi en del børnemusik, og vi kan hygge os med at skråle med på de fjollede, de skøre og de kristne børnesange. Og indimellem kan børnesangenes enkle tekst – som den, der er gengivet her – få tankerne i gang hos mig.

For når jeg tænker på Moses, så tænker jeg ikke på en bangebuku. Jeg tænker på en mand, der vandrede tæt med Gud; en mand, der ofte bad (læs fx om de ti plager og læg mærke til, hvor ofte Moses bad), og en leder af et helt folk.

Når jeg tænker på Jonas, tænker jeg ofte mere på den store fisk end på bangebuksen (selvom han må have været bange – tre dage inde i bugen på en fisk!).

Og jeg tænker heller ikke på Peter som en bangebuku. Der tænker jeg på en stolt og stærk mand, som Jesus viste stor tillid, og som Jesus kaldte Klippen – ”på dig vil jeg bygge min kirke”. Ikke just noget for en bangebuku!

Men når jeg tænker på mig selv ... ja, så kender jeg alle de

gange, hvor jeg kunne have sagt noget, men hvor det alligevel ikke skete. Alle de gange, hvor menneskefrygten overmandede mig.

Der står, at vi skal bruge det gunstige øjeblik. Men hvor kan det nogle gange være svært. For når jeg fortæller om min tro, så føler jeg mig ofte blottet. Jeg bryder mig ikke om, når andre synes, jeg er mærkelig. Jeg ved jo rent faktisk ikke, om det er det, de andre synes – men frygten for, at andre måske kan synes det, kan være nok til at gøre mig forbeholden. Øv!

En ny pædagog i min søns børnehave syntes, at børnene skulle høre om påsken, så de vidste, hvad helligdagene handler om. I den forbindelse spurgte de mig, om vi kendte en børnebibel, der passer til børnehavebørn, da påskens budskab jo er ret barskt. Jeg kunne sagtens låne dem et par børnebibler, men da jeg nogle dage senere havde to børnebibler med hen i børnehaven, følte jeg mig egentlig ret blottet: For ja, dem læser vi med vores

dreng. Og tænk, hvis de har en anden holdning til det ... Tænk, hvis de synes, det er synd for vores dreng ... Tænk, hvis de synes, vi er dårlige forældre ...

Men så er det godt at kunne tænke på bangebuksen Moses og huske, at ”bangebukse bruger han endnu, den stær-

ke Gud, og derfor bli'r jeg også brugt som Herrens sendebud.”

Så når jeg føler mig lille, mærkelig eller blottet, betyder det ikke, at jeg ikke kan bruges af Gud. Gud kan stadig bruge mig – og *han* kan bruge det gunstige øjeblik.

Helene Schou Andersen

*Moses var en bangebuku, han turde ikke gå,
Men Herren ville sende ham, det kunne han forstå.
Til kongen gik en bangebuku og bangebuksens bror.
De gik, fordi de skulle gå, de talte Herrens ord.*

*Omk: Og bangebukse bruger han endnu, den stærke Gud,
og derfor kan jeg også gå og bringe Herrens bud.
Ja, bangebukse bruger han endnu, den stærke Gud,
og derfor bli'r jeg også brugt som Herrens sendebud.*

*Jonas var en bangebuku, og han var bare fej,
Han skulle gå til Nineve, men gik sin egen vej.
Men Gud kan se og høre alt og gøre, hvad han vil.
Han standsede den feje fyr, som fik en chance til.*

*Peter var en bangebuku, han løj af bare skræk
Langfredags-natten var så mørk, og alt hans mod var væk.
Han græd, fordi han svigtede sin allerbedste ven,
Da Jesus gjorde alting godt, blev Peter glad igen.*

Bente Graugaard Nielsen, Vi synger nr. 11

FOR TROEN

Et målrettet liv

EN UDFOLDELSE AF ANDET PETERSBREV 1,1-11

AF OLE SOLGAARD

Koblingen mellem evangeliet og formaningen er aldrig et "men", selvom mange måske tænker sådan.

DETTE ER DEN FØRSTE AF TRE ARTIKLER, HVOR INDHOLDET I ANDET PETERSBREV UDFOLDES. DE TO ØVRIGE BRINGES I HENHOLDSVIS NR. 4 OG 5 2019.

Hvor meget vil du sætte ind på at leve som kristen i hverdagen? Kan man overhovedet tale om at være målrettet i den sammenhæng, hvis det at være kristen handler om at hvile i Guds nåde? Rimer det kristne liv mest på *vækst* eller på *hængekøje*?

Det er nogle af de spørgsmål og udfordringer, som de første 11 vers i Andet Petersbrev giver os.

Vi skal her og i de næste to numre af *Budskabet* se nærmere på dette brev, der kun fylder tre sider i Bibelen, men har et rigt og aktuelt indhold.

Håbet og livsstilen

Andet Petersbrev kredser om to hovedtemaer:

- 1) Hvordan bør vi leve som kristne her og nu?
- 2) Hvilken rolle spiller håbet om Jesu genkomst for os?

Det viser sig så, at der er en nøje sammenhæng mellem de to: livet/etikken og håbet/genkomst.

Peter skrev brevet, fordi der var falske lærere på spil, der undergravede netop de to aspekter af troen: betydningen af et helligt liv her og nu og håbet om Jesu genkomst. Så brevet er både en advarsel mod de falske profeter og en formaning til at leve helligt i forventning om Jesu genkomst.

Indledningsafsnittet (1f) indrammer brevets anliggende. Tilsigelsen af Guds nåde og fred understreger, at nåden ikke er et overstået kapitel for en kristen, men noget, vi til stadighed må tilegne os og bygge på. Hensigten med at tilsige Guds nåde er dog ikke stilstand, men derimod vækst i troen.

Jesus har levet det perfekte liv for os, så vi skal ikke arbejde os frem til en plads hos Gud, men får den af ren nåde. Den nåde lægger ikke op til en lallende og doven kristendom, men opdrager os til et målrettet liv som kristen.

Brevet er henvendt til kristne, dvs. "dem, der

ved vor Guds og frelsers, Jesu Kristi retfærdighed har fået den samme dyrebare tro som vi" (1b). Vi har *fået* troen; den er en ufortjent gave. Den er af *samme* art som troen hos de største apostle og helgener, også selvom den måske ikke ser ud af noget særligt. Og den er så *dyrebare*, at det vil være katastrofalt at miste den. Vi må derfor værne om troen og kæmpe for troen.

Vi har fået skænket alt, hvad der er brug for i kampen

Når Peter formaner os til at kæmpe for troen, begynder han med at understrege, hvad vi allerede har i troen: "Alt, hvad der behøves til liv og guds frygt, har hans guddommelige kraft skænket os gennem erkendelsen af ham ..." (v. 3f).

Peter understreger her, at vi allerede har fået alt det, der skal til for at leve det helstøbte og autentiske kristenliv, som vi længes efter. Vi skal ikke svinge os op på et højere åndeligt niveau eller søge noget ekstraordinært. Vi har allerede i troen – *erkendelsen af Jesus* – kraften og saften til et liv, der bærer frugt.

Mange af os trænger i dag til åndelig fornyelse og kraft. Men det er ikke noget, vi skal hente i nye eller gamle åndelige teknikker og spirituelle kraftanstrengelser, hvor vi forsøger at finde et indre potentiale.

Pointen er, at vi må tilbage til Jesus. For i ham har vi allerede alt, hvad der skal til. Til at blive kristen. Til at blive bevaret som kristen. Til at vokse og bære frugt. Til at blive åndeligt fornyet. Til at gøre en forskel for andre i hverdagen.

"Den guddommelige kraft, der er skænket os gennem Jesus," er faktisk den samme kraft, som i sin tid oprejste Jesus fra graven (Ef 1,19f). Opstandelseskraften bor og virker i os, der hører sammen med Jesus – midt i vores brogede hverdag.

At *erkende Jesus* er også at erkende, at jeg ikke selv har det, der behøves til et helligt liv. Jeg har til stadighed brug for Jesus som min frelser. Min frelse hviler på et grundlag *uden* for mig

selv og min helliggørelse.

Når vi har modtaget frelsen i dåb og tro, er der samtidig sket noget med os. Jesus er flyttet *ind i os* med hele sin opstandelseskraft. Vi er blevet født på ny. Dermed har vi så at sige fået del i Guds gener – som Peter siger: "del i guddommelig natur" (v. 4).

Kan det nu også passe? Vi skal da ikke finde Gud inde i os selv; nej! Vi har en gammel natur, som modarbejder Gud. Men vi skal være opmærksomme på, at Djævelen ofte vil bruge sandheden om vores gamle natur til at gøre os dovne og udisciplinerede. Det sker, når vi bruger vores svaghed og syndighed som en undskyldning for ikke at handle efter det, Jesus har befalet os.

Når Bibelen omtaler vores gamle syndige natur, er det aldrig et oplæg til dovenskab, men til kamp.

Jeg er ikke længere slave af synden, for jeg er under Guds nåde. Jeg har fået en ny ejer, der bor i mig med sin hellige ånd og kraft. Det er en realitet, uanset om jeg kan se eller mærke det.

Helligånden har skabt en ny lyst og vilje i mig til at leve på en måde, der svarer til min nye identitet i Jesus. Han ønsker, at det er denne nye natur, der skal præge min hverdag.

Sæt netop derfor al iver ind på ...

Det er udtrykkeligt på den baggrund, vi skal høre Peters formaning i de følgende vers: "Sæt *netop* derfor al jeres iver ind på ..." (5ff).

Koblingen mellem det forudgående evangelium og den efterfølgende formaning er ikke et "men ...". Der følger aldrig et "men" efter evangeliet, selvom mange af os måske tænker sådan. Overgangen fra evangeliet til formaning er her: "*netop* derfor ...". Lignende formuleringer findes utallige steder i Bibelen.

Og der ligger en afgørende forskel i motivationen til at følge formaning, om den begynder med "men ..." eller "*netop* derfor ...".

Tænk bare på, hvor forskelligt du reagerer, om en fortæller dig: "Jeg elsker dig, *men* ...", eller i

Rimer det kristne liv mest på vækst eller på hængekøje?

Ole Solgaard, f. 1969

Redaktør af *Budskabet* og journalist på *Tro & Mission*
os@dml.dk

*Der følger aldrig
et "men" efter
evangeliet, selvom
mange af os må-
ske tænker sådan*

stedet siger: "Jeg elsker dig. Derfor ...".

Evangelisk discipelskab har altid afsæt i evangeliet om, hvad vi har i Jesus.

Det er et håbløst projekt at kæmpe sig selv frem til at være en helstøbt kristen, der er præget af disciplin og autenticitet. Men når jeg indser, at jeg allerede i troen har det hele – Jesus, Helligånden, kærligheden, en ny natur osv. – så er jeg motiveret til at kæmpe for den dyrebare tro, jeg har fået, og kæmpe imod den åndelige sløvhed.

Det modsatte af gerningsretfærdighed er ikke dovenskab og ugidelighed, men en levende tro, der er aktiv i næstekærlig handling.

Fristelsen til at aflyse kampen er stor for en del af os. Vi fristes til at indrette vores hverdag efter, hvad vi føler er rimeligt og almindeligt. Men der er stadig en kamp, der må kæmpes.

Kristen livsstil

Peter nævner konkret syv ting, der må følge troen: dyd, erkendelse, selvbeherskelse, udholdenhed, gudsfrygt, brodersind, kærlighed. De kommer som lænker i en kæde, hvor den ene lænke griber den næste. De er forbundet med hinanden.

Dyd er nok et lidt fremmed ord for os, men det handler om moralsk viljestyrke. Den indre tro må komme til udtryk i den måde, vi lever på. Når kolleger og naboer tænker på os, skal de gerne tænke på mennesker, der er ærlige, oprigtige, retskafne og troværdige. Vi har en målsætning for vores liv, der sætter spor i vores prioriteringer og handlinger.

Erkendelse handler i denne sammenhæng nok om *skøn* og *indsigt*. Vi må altså *kende* Gud i en sådan grad, at vi kan skønne, hvad der er hans vilje i konkrete situationer. Det handler om at realisere næstekærlighed og lydighed mod Gud – ikke på en farisæisk gloriepudsende måde, men med Guds ære og næstens gavn i fokus.

Det at tænke på Gud og vores næste indebærer også *selvbeherskelse*. Afholdenhed eller selvdisciplin. Selvbeherskelse indebærer, at jeg er villig til at sige nej, når jeg fristes, og at jeg ikke bare flyder med strømmen og gør, som de andre gør, eller som jeg selv har lyst til.

Det kan også indebære, at jeg må udskyde nogle behov og nogle lyster, som i sig selv kan

være gode nok – fordi der er noget andet, der er vigtigere.

Selvbeherskelsen fører til *udholdenhed* – det lange, seje træk. Lykken er nemlig ikke at få øjeblikkelig behovstilfredsstillelse. Lykken er at have evigheds målet for øje, så man indretter sig efter det her og nu – i udholdenhed. Det kan godt være, jeg dermed går glip af noget; men jeg har noget bedre i vente – i evigheden.

Det dybeste motiv til udholdenhed er *guds-frygt*: ærefrygten for Gud. Jeg vil "frygte og elske" Gud, for jeg kender ham både som den højt ophøjede og som den nærværende far, der vil mig det bedste. Derfor er jeg bange for at gøre ham imod.

Modsætningen til gudsfrygt er i øvrigt *menne-skefrygt*, som ligger bag ufatteligt mange dårligdomme hos os.

Når vi frygter, elsker og har tillid til Gud, viser det sig i kærlighed til andre. Ellers er der ikke tale om en ægte tro (1 Joh 4,20).

Brodersindet hentyder til den kærlighed og omsorg, vi har over for dem, vi er søskende med i troen. De har jo fået den samme dyrebare tro som mig, uanset hvor besværlige de kan være. Broderkærlighed er et kendetegn på en sand tro. Ikke bare sympati og varme følelser for dem, man svinger med eller er enige med. Men konkret kærlighed til medkristne, der – som jeg selv – har mange fejl og mangler.

Det er værd at lægge mærke til, at vækst i helliged ikke er et personligt gloriepudsning-projekt. Det handler derimod om konkret kærlighed til andre. Helliggørelse er dermed også kærliggørelse.

Når *kærligheden* føjes til brodersindet, tænkes der nok specifikt på, at kærligheden ikke kun skal omfatte de troende, men alle, der er min næste. Gud elsker alle med en ubetinget kærlighed. Den samme kærlighed må smitte af på vores forhold til kolleger, familie, bumsen på gaden eller den uinteressante nabo.

Motivation til et disciplineret liv

Norsk Bibel fanger med sin oversættelse af vers 8 meget godt anliggendet med den foregående opremsning af dyder: "For når disse ting findes hos jer og vokser, *viser de*, at I ikke er uvirksom-

FOTO: ISTOCKPHOTO

me eller ufrugtbare i erkendelsen af vor Herre Jesus Kristus" (fordansket).

Altså: Når vi bliver i Jesus, bærer vi frugt. Det er en vækst, der sker indefra. Samtidig har vi selv et medansvar for, at det helt konkret sker.

Hvis kundskaben om Kristus derimod ikke udfolder sig i den nævnte kristne livsstil, men stilstand og åndelig dovenskab får magten, så visner troen og dermed også håbet om det evige liv. Så bliver man – som teksten siger – *kortsynet*. Man bliver fokuseret på det, der er lige her og nu. Man mangler det store perspektiv, evighedspektivet.

Som "kortsynet" lever man ikke med retning mod det evige mål, men søger bare at tilfredsstille sine egne, øjeblikkelige behov. Og derved glemmer man både Gud og sin næste.

Så glemmer man sin identitet: – at man er "renset for sine tidligere synder" (v. 9), "sluppet fri af forkrænkkeligheden i denne verden" (v. 4)

og har fået "del i guddommelig natur" (v. 4). Og man glemmer sit mål.

Hvis vi ikke har håbet om Jesu genkomst for øje, medfører det en slendrian i vores liv. Vi skal ikke blive kortsynede, men må have det lange lys på: evighedshåbet.

Motivationen til det disciplinerede eller målrettede liv som kristen skal jeg altså ikke hente i nogle personlige ambitioner om at imponere andre eller gøre indtryk på Gud med en pæn facade.

Motivationen henter jeg derimod ved at se på, hvad jeg allerede har fået – og ved at se på, hvad jeg har i vente. Det sidste skal vi se mere på i de næste to numre.

Guds ords udfordring til os om at sætte alt ind på at leve som kristen indeholder både et løfte og en formaning. Løftet er: Alt, hvad der behøves, har du fået skænket i Jesus! Formaningen er: Sæt netop derfor al iver ind på at udfolde troens liv!

Som "kortsynet" lever man ikke med retning mod det evige mål, men søger bare at tilfredsstille sine egne, øjeblikkelige behov. Og derved glemmer man både Gud og sin næste.

FOR TROEN

Hvor vender jeg mig hen?

AF LOUISE HOGILD PEDERSEN

Spørgsmålene og tankerne stod i kø. Der gik chokerende lang tid, inden jeg satte mig ned, lukkede mine øjne og fik mumlet "Gud, jeg ved ikke ..."

En af de beretninger i Bibelen, som jeg har læst flest gange, og som både har været til trøst for mig og frustreret mig, står i Anden Krønikebog 20,1-30.

Joshafat er konge i Juda, og en enorm hær er på vej imod ham. Helt naturligt bliver han skræmt fra vid og sans. Hvis det var mig, ville jeg nok være gået i gang med at lægge en taktik, sende besked ud til alle mine soldater, fælde en tåre, tjekke barrikaderne og hvad man ellers gør, når der kommer krig.

I modsætning til mig har Joshafat en helt anden tilgang: "Da blev Joshafat bange; han vendte sig til Herren for at søge ham, og han udråbte en faste over hele Juda. Judæerne samledes for at søge hjælp hos Herren ..." (2 Krøn 20,3-4a).

Hvor jeg i panik ville være begyndt at ordne alt muligt mere eller mindre konstruktivt, der søger Joshafat i stedet Gud. Det stopper ikke her. Senere i beretningen hører man, hvordan Joshafat kommer til Herren og betror ham, at han er rådvild; han ved ikke, hvad han skal stille op. Sandsynligvis er han stadig bange. Men, siger han så: "vores øjne er rettet mod dig!"

Han ser det rigtige sted hen. Da krigen så kommer, benytter Joshafat sig ikke af kendte og anerkendte kampstrategier. I stedet sætter han lovsangere ud i første geled. De skulle lovprise Gud i hans hellige majestæt, for før alt andet skal Herren prises. Gud hjælper da også Joshafat og Juda.

Han siger følgende fantastiske ord: "Vær ikke bange, og lad jer ikke skræmme af denne store hær, for det er ikke jeres kamp, men Guds ... Men alligevel er det ikke jer, der skal kæmpe; I skal blot stille jer op og blive stående, så vil I se Herren frelse jer" (2 Krøn 20,15b.17a).

Det er gode ord fra Gud til Joshafat. Kampen er Guds, og når den er det, så er den allerede vundet. Det er livgivende ord: Herren er med.

Jeg stod i en uoverskuelig situation

Jeg læser ofte denne beretning med stor glæde. Hver gang bliver jeg mindet om, at når Gud kæmpede på Joshafats side, og når Joshafats kamp var Guds kamp, gad vide, om Gud så ikke også kæmper på min side. Gad vide, om der så ikke også er nogle af mine kampe, hvor Gud si-

ger til mig, at jeg ikke skal lade mig skræmme af den store hær, som kommer imod mig.

Jeg kan blot stille mig op og blive stående, så vil jeg se Herren frelse mig. Det er jo et befriende budskab. Det får mine skuldre til at sænke sig. Af og til kan det endda tørre en tåre af min kind.

Det er så alligevel samtidig her, min frustration begynder. Joshafat gør alt det rigtige, og det er godt og velsignet for ham. Jeg har fået beretningen overleveret, læst den, glædet mig over den, hørt dens pointer og taget dem til mig. Alligevel oplevede jeg igen igen igen for nylig, at jeg ikke minder det mindste om Joshafat.

Jeg stod i en uoverskuelig situation, hvor jeg ikke vidste, hvad jeg skulle stille op. Jeg kunne ikke se en løsning for mig og havde det en lille smule, som om en stor hær kom imod mig. Min første reaktion - udover at ringe til min mor - var at begynde at planlægge. Kunne der være en løsning, hvordan kunne den se ud, hvad skulle jeg gøre, hvornår skulle jeg gøre det osv.?

Spørgsmålene og tankerne stod i kø. Der gik chokerende lang tid, inden jeg satte mig ned, lukkede mine øjne og fik mumlet "Gud, jeg ved ikke, hvad jeg skal stille op, og desværre var mine øjne ikke rettet mod dig, men det er de nu. Hjælp mig!"

Jeg vender mig til ham, jeg glemte at vende mig til

Når jeg langt om længe får øjnene op for, at Gud er med, eller når det sker, at mine udfordringer løser sig, så må jeg indrømme, at heller ikke her ligner jeg Joshafat. Da Joshafat oplevede, at Gud var med, at det var Guds kamp, så lovpriste og takkede han Gud. Da min kamp var ovre, så takkede jeg min evne til at arbejde koncentreret under pres.

Jeg ved, hvor jeg skal vende mig hen; jeg tror på, at der intet bedre sted er at vende sig hen end til Gud. Alligevel vender jeg mig til mig selv både før, under og efter problemerne. Jeg har et håb om, at med alder kommer visdom, men jeg har alligevel en mistanke om, at også i denne frustration er det første, jeg må gøre, at vende mig til Gud, inden jeg vender blikket mod mig selv og begynder at planlægge mig ud af, hvordan jeg skal blive bedre til at søge Gud først. ■

Jeg ved, hvor jeg skal vende mig hen. Alligevel vender jeg mig til mig selv både før, under og efter problemerne

Louise Høgild Pedersen, f. 1990

Stud.theol. og rejsesekretær på Dansk Bibel-Institut
lhp@dbi.edu

Vi er alle i samme båd

OM ARVESYND

AF PETER NORD HANSEN

Når læren om arvesynd bliver modsagt eller nedtonet, er der god grund til at genopfriske, hvad Bibelen egentlig siger om sagen.

Peter Nord Hansen, f. 1959
Vicegeneralsekretær i Indre Mission
pnh@imh.dk

Hvor kommer det onde fra? Hvorfor synder vi? Hvorfor døber vi små børn, når de alligevel ikke forstår noget? Hvorfor er der så meget ondt i verden? Hvorfor skulle Jesus dø? Hvad er det, vi skal frelses fra?

Det er alt sammen vigtige spørgsmål, og det er spørgsmål, som læren om arvesynd hjælper os på vej til klarhed over.

Aktuelt har en debat om dåbsritualet i folkekirken fået enkelte debattører til at sætte stort spørgsmålstegn ved arvesyndslæren. Lektor Lars Sandbeck har fx udtrykt sig stærkt forbeholden i forhold til denne lære i en kronik i Kristeligt Dagblad d. 9. januar 2019. Der hævder han bl.a., at det teologiske indhold i dåbssteologien, der bygger på arvesyndslæren som fundament, "ikke stemmer overens med et gudsbillede, en teologi og en frelsesforståelse, vi kan stå inde for".

Med "vi" tænker han formodentlig på moderne danskere i dag. I øvrigt forvrænges arvesyndslæren og dens konsekvenser i kronikken og den efterfølgende debat. Alene derfor

kan der være god grund til at sætte fokus på, hvad arvesynd egentlig er og betyder.

Endelig giver det også god mening at se på det centrale begreb, fordi arvesyndslæren giver klarhed over og er grundlaget for den tydelige lutherske understregning af, at Kristus alene kan frelse et menneske, og at det kun kan ske ved troen alene uden gerninger. Arvesyndslæren er dybest set en forudsætning for den bibelske forkyndelse af nåden i Kristus.

Arvesynd – kort sagt

Kort fortalt betyder *arvesynd*, at alle mennesker arver synden ved undfangelsen. Ikke som vi arver anlæg, men som en oprørsk grundholdning til Gud, som vi fødes med. Man bliver altså ikke først en synder, når man synder, men alle mennesker synder, fordi de er syndere! Og sådan har det været siden syndefaldet.

Selve ordet *arvesynd* finder vi ikke i Bibelen. Men sagen gennemsyrrer til gengæld hele det bibelske billede af menneskets relation til Gud og er dybest set en forudsætning for at forstå

bibelens tale om fortabelse og frelse. Nogle eksempler:

- "I skyld har jeg været, fra jeg blev født, i synd, fra min mor undfangede mig" (Sl 51,7).
- "Synden kom ind i verden ved ét menneske, og ved synden døden, og sådan kom døden til alle mennesker, fordi alle syndede" (Rom 5,12).
- "Der er ingen forskel; for alle har syndet og har mistet herligheden fra Gud" (Rom 3,22).
- "Vi har jo allerede anklaget både jøder og grækere for alle at være under synd – som der står skrevet: Der er ingen retfærdig, ikke en eneste. Der er ingen forstandig, ingen, der søger Gud. De er alle kommet på afveje, alle er fordærvede; ingen gør godt, ikke en eneste" (Rom 3,9-12).

Kort sagt betyder arvesyndslæren, at 1) synd er medfødt, 2) synd er oprør mod Gud, og 3) synd medfører evig fortabelse.

Oprørets grundholdning

Sagen spiller en central rolle i den lutherske kristendomsforståelse. Der er mange andre kristne trosretninger, som ikke tilslutter sig denne lære. I kirkesamfund med en baptistisk dåbsopfattelse taler man ikke om arvesynd, men om arvenåde. Og her gemmer der sig en afgørende forskel i synet på, hvad et menneske er i udgangspunktet, og det danner grundlag for en meget forskellig opfattelse af, hvad dåben er og betyder for frelsen.

Det er dog hverken Luther eller reformatorerne, der har fundet på begrebet *arvesynd*. Det kan føres helt tilbage til Augustin, som levede omkring år 400. Og det udtrykker meget præcist noget helt afgørende om menneskets relation til den levende Gud, når det bliver undfanget.

Sagen samles og udtrykkes i Den augsburgske bekendelse, artikel 2: "Ligeledes lærer de evangeliske, at efter Adams fald fødes alle mennesker, som er forplantet på naturlig vis, med synd dvs. uden frygt for Gud og med ondt begær, og at denne arvelige sygdom eller skavank virkelig er en synd, som også i dag fordømmer og medfører den evige død for dem, som ikke

Arvesyndslæren er dybest set en forudsætning for den bibelske forkyndelse af nåden i Kristus

genfødes ved dåben og Helligånden."

Siden Adam og Evas ulydighed mod Gud har alle deres efterkommere været underlagt den forbandelse, ulydigheden førte med sig. De blev ført ud af paradiset. Ud af det fortrolige og åbne fællesskab med Gud, de var skabt til. Derud, hvor den onde og det, der er ondt, sætter sit præg på alt. Det er der, døden er: "Syndens løn er døden", siger Paulus.

Alle mennesker er siden født ind i syndens verden. Ikke nok med at vi må bære konsekvenserne af Adams ulydighed. Vi fødes alle med oprørets grundholdning i hjertet.

Hvad med nyfødte børn?

Set med vores øjne er et nyfødt barn den rene uskyldighed. Det er bare blevet født. Men Guds ord fortæller os, at det er en synder. Ikke i kraft af noget, det har gjort, men i kraft af at være et menneskebarn. Det har ganske vist hverken gjort eller tænkt eller sagt noget som helst. At være en synder er nemlig ikke noget, man bliver, men noget, man fødes som.

Onde tanker, ord og handlinger ikke er det, der gør os til syndere. Men fordi vi er syndere, tænker og taler og handler vi ondt.

Som alle andre syndere har det nyfødte barn derfor brug for Jesus og den frelse, han har vundet til alle mennesker.

Når Paulus siger, at "alle har syndet og har mistet herligheden fra Gud", så undtager han ikke børnene op til en vis alder. Han understreger derimod, hvad det vil sige at være en synder: en, der har mistet herligheden fra Gud! Det er altså ikke først og fremmest en, der gør onde handlinger, men en, der handler ondt, fordi han har mistet herligheden fra Gud.

Set med vores øjne er et nyfødt barn den rene uskyldighed. Men Guds ord fortæller os, at det er en synder. Det har ganske vist hverken gjort eller tænkt eller sagt noget som helst. At være en synder er nemlig ikke noget, man bliver, men noget, man fødes som.

Dermed er udgangspunktet for alle, at vi står under Guds vrede og dom over syndens ødelæggelse af liv og fællesskab. Derfor går også det nyfødte barn fortabt, hvis Jesus ikke bliver dets frelser.

Også nyfødte børn kan kun reddes af Jesus. Og de må reddes på samme måde som alle andre syndere, nemlig ved at blive født på ny ved vand og Ånd, som det sker i dåben ved troen. Det er i øvrigt den helt afgørende grund til, at vi bærer vores børn til den kristne dåb! De har brug for Jesus som deres frelser!

Her er det dog vigtigt at understrege, at vi tror, at Gud tager det udøbte barn til sig, som vi bærer frem for ham i bøn. Dåben er indstiftet af Gud. Ikke som en begrænsning for, hvem han kan og vil frelse, men som vores mulighed for frelse.

Synd er en sygdom, som alle fødes med. Sene-
re viser symptomerne sig på forskellig vis. Synd er den alvorligst tænkelige sygdom. Det er nemlig ikke "bare" en sygdom til døden, men den fører til evig død og fortabelse.

Vi fødes altså ikke som Guds børn, men bliver Guds børn ved dåb og tro. Vi fødes ikke i Guds rige, men udenfor i syndens og dødens verden. Men frelsen i Kristus handler om, at Gud netop fører os over i sin elskede søns rige.

Når vi her taler om mennesket som en synder fra undfangelsen, er det vel at mærke forholdet til Gud, vi taler om. Det er en ødelagt relation og oprørsk grundholdning til vores skaber, vi fødes med.

Menneskeligt set er barnet uskyldigt. Man kan ikke forestille sig noget mere rent end et menneske, som lige er hentet ud af moders liv. Ikke sagt et ord, ikke gjort en handling. Men i forhold til Gud er den nyfødte en synder, der er skyldig til døden.

Paulus siger: "Vi var af natur vredens børn" (Ef 2,3). Altså: Vi fødes under Guds vrede, som er Guds reaktion mod oprøret og ødelæggelsen af alt det gode, han skabte. Af naturen ser mennesket kun sig selv, bekymrer sig om sig selv, søger sit eget, sætter gerne sig selv i Guds sted og er sin egen afgud.

Kunne Gud i det mindste ikke have nøjedes med at give Adam og Eva løn som forskyldt og så give os andre en chance?!

Det er den samme virkelighed, David skriver om: "I skyld har jeg været fra jeg blev født, i synd, fra min mor undfangede mig" (Sl 51,7). Den syndige tilstand er medfødt, men den tilregnes, som var den gjort af os.

Det er vores egen skyld

Her er der en parallel til frelsen – altså befrielsen fra skylden. Det er den parallel, Paulus er optaget af i Romerbrevet 5,18f: "Altså: Ligesom en enkelts fald blev til fordømmelse for alle mennesker, sådan er en enkelts retfærdige gerning også blevet til retfærdighed og liv for alle mennesker. For ligesom de mange blev syndere ved det ene menneskes ulydighed, sådan skal også de mange blive retfærdige ved én enestes lydighed."

Retfærdigheden tilregnes. Det gør den syndige tilstand også. Selvom den syndige tilstand er medfødt, tilregnes den alligevel som vores skyld.

Den tankegang støder og udfordrer vores måde at tænke på: Man kan da ikke være skyldig, hvis man ikke har gjort noget! Hvis jeg af natur er en synder, må andre end jeg bære skylden for det. Jeg kan i det mindste først tage ansvaret for det, der sker efter min fødsel. Nogen går videre og siger, at jeg først kan tage ansvaret for mit liv og mine handlinger og det, jeg er, fra den dag, hvor jeg bliver bevidst.

Det er sådanne indvendinger, der har været fremme i det opgør med ar-

vesyndslæren, som nogen i debatten om dåbsteologien har ønsket.

Men i Guds tankegang er det ikke muligt at skubbe skylden fra sig over på fx Adam, for "synden kom ind i verden ved ét menneske, og ved synden døden, og sådan kom døden til alle mennesker, fordi alle syndede" (Rom 5,12).

Det nytter heller ikke at skyde skylden over på Gud selv. For her viser synden sit sande ansigt, som oprør imod Gud. Vi fødes med oprørets grundholdning til Gud, og derfor synder vi med vilje og tilslutning. Derfor er synden vores egen skyld.

Vi kender tankerne og spekulationerne: Hvordan kom synden egentlig ind i verden? Den, der har ansvaret for det, må vel være den skyldige. Var det ikke Gud, der skabte det hele? Kunne Gud i det mindste ikke have nøjedes med at give Adam og Eva løn som forskyldt og så give os andre en chance?! Hvorfor skal vi bøde for det, de gjorde?

Spørgsmålene og tankerne afslører, at vi prøver at fralægge os ansvaret for, at vi er syndere og som følge deraf gør synd: Hvorfor skal jeg bære deres skyld?

"Det skal du heller ikke," er Guds ords enkle svar. Du har rigeligt at gøre med din egen skyld. Du kan ikke give nogen andre end dig selv skylden for, at du er en synder.

"Synd er ikke skæbne, men skyld," siger Luther og fortsætter: "Mennesket er nødvendigvis synder, men er det med egen

vilje ... Mennesket ligger ikke ved naturlig tvang under for synden som en ond og fremmed magt, men siger hele tiden 'ja' til synden med det dybeste i sin personlighed".

Min egen vilje står bag

At være født syndig kan ikke sammenlignes med at være født rødhåret. Det sidste har ikke noget med personlighed og vilje at gøre. Men det er noget andet med den syndige grundholdning. Her står viljen bag, og hele mennesket giver sin tilslutning. Jeg gør ikke det onde uden at ville det. Derfor er synden min skyld.

Men så kan man måske indvende: Er det ikke lige præcist det, Paulus taler om, når han siger: "Det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg" (Rom 7,19)?

Nej, det betyder ikke, at vi er eller gør det onde uden at ville det. Paulus taler her som en genfødt kristen. Han er ved livsfællesskabet med Kristus blevet et nyt menneske. Han er nu både et nyt menneske, som ikke vil det onde, og et gammelt menneske, som vil og elsker ondskaben.

"Synden bor stadig i mig", siger han i verset senere. I verset før siger han: "Jeg ved, at i mig, altså i mit kød, bor der intet godt". Udtrykkene "ikke længere mig, der handler" (v. 20) og "inderst inde" (v. 22) henviser til det nye menneske i Kristus.

Paulus taler altså om den nye situation som et kristent menneske. Han må leve med denne dobbelthed, at han på samme tid er ren og retfærdig og værdig til at komme i himmelen – og en synder, som han har været fra undfangelsen.

Denne kamp mellem det nye og det gamle menneske befries han (og vi) først endeligt fra ved Jesu genkomst. Da skal vi endelig forløses. ■

Missionæridentitet under forandring

AF LOUISE OG RENÉ SØLVSTEN NISSEN

Mindst tre faktorer er med til, at missionærers opfattelse af deres egen rolle ændres for tiden. Men noget er uforanderligt.

Missionærer er ikke, hvad de har været. Flere faktorer er med til at påvirke missionærers opfattelse af deres egen rolle. Missionæridentiteten er under forandring.

Inden vi kigger nærmere på det, vil vi begynde andet sted:

Gud er kærlighed og ønsker, at alle mennesker skal frelses. Og selvom Gud er almægtig, har han inddraget os i sin mission.

Det kan vi bl.a. se i Matthæusevangeliet 9,36-38, hvor Jesus udfordrer os med missionens paradoks: »Da han så folkeskarerne, ynkede han over dem, for de var vanrøgtede og forkomne som får uden hyrde. Da sagde han til sine disciple: »Høsten er stor, men arbejderne få. Bed derfor høstens herre om at sende arbejdere ud til sin høst«.

Pointen er dybest set, at Gud er missionens herre, men han har gjort sig afhængig af os. I første omgang skal vi bede og i næste omgang

gå i gang med høstarbejdet. Der er nemlig folkeskarer af »vanrøgtede og forkomne får«, hvis vi skal blive i billedet.

Kristen identitet

Gud er altså missionens herre, men Gud er også den enkelte kristnes herre. Bibelen taler om, at vi går fra at have tilhørt én herre til at tilhøre en anden, når vi bliver kristne. Vi bliver befriet fra Satans magt og sat over i Guds elskede søns rige (Kol 1,13). Vi er som mennesker bundet til noget; vi tilhører altid en herre. Spørgsmålet er derfor ikke, *om* vi tjener nogen, men *hvem* vi tjener.

Denne klare distinktion er ikke så tydelig i vores tid. Vi bilder os nemt ind, at vi er frie, at vi ikke tilhører andre end os selv, og at vi frit kan vælge til og fra. Det kan vi langt på vej også, men Bibelens budskab er stadig, at vi grundlæggende tilhører en herre.

Igennem hele Bibelen møder vi mange perso-

ner, som tydeligt giver udtryk for, at deres identitet først og fremmest lå i, at de tilhørte Gud. I brevene i NT begynder Paulus, Timotheus (Fil 1,1), Jakob, Peter og Judas fx med at identificere sig selv som Jesu Kristi tjenere.

I Galaterbrevet siger Paulus det sådan: "Jeg lever ikke mere selv, men Kristus lever i mig, og mit liv her på jorden lever jeg i troen på Guds søn, der elskede mig og gav sig selv hen for mig" (Gal 2,20).

At være Jesu Kristi tjener og Guds barn af nåde er grundidentiteten for en kristen. Det er muligt, at jeg også er revisor eller frisør, men det kommer alt sammen i anden række. Som kristen er min grundlæggende identitet, at jeg tilhører Kristus. Det er også grundlaget for missionæridentiteten.

Missionæridentitet

Missionæridentiteten bør først og fremmest ligge i forlængelse af den kristne identitet – altså mit liv er dybest set Guds, da jeg er blevet borger i hans rige. Eller for at bruge et andet billede: missionæridentitet er at se sig selv som ambassadør. Mit fædreland er i himlene, men mens jeg lever her på jorden, er jeg en udsendt ambassadør. Jeg har en opgave – nemlig at repræsentere det rige, jeg nu tilhører. Det gør jeg i håb om, at flere vil "søge borgerskab" i Guds rige.

Om end den kristnes identitet er udgangspunktet for missionæridentiteten, er missionæridentiteten dog ikke upåvirkelig. Som kristne er vi bosiddende i et samfund, der er præget af tidsånden. En tidsånd, som i princippet både kan styrke og begrænse missionen.

Som "Kristi ambassadører" udsendes vi til enhver tid fra samme uforanderlige rige. Men den verden, vi lever i og sendes til, forandrer sig. Det gør både noget ved ambassadørens opgave og ved ambassadøren selv – og dermed også noget ved missionæridentiteten.

Der er utallige eksempler på, hvordan verden har ændret sig, og hvad det har gjort ved os. Her har vi har valgt at inddrage tre forhold: mang-

lende optimisme, forventning om eksperter og fokus på det nære.

Manglende optimisme i tiden

Den moderne tids optimistiske tro på udvikling og fremgang kom bl.a. til udtryk under den store missionskonference i Edinburgh i 1910, hvor en af parolerne blev troen på, at verden skulle nås med evangeliet i denne generation. Konferencen blev startskuddet til den moderne missionsbevægelse og en periode med rigtig mange udsendte missionærer.

I dag er vores samfund ikke længere præget af en optimistisk tro på udvikling og fremgang. Vi hører oftere om en usikker verden og en pessimisme, hvad angår fred på jord.

Som kristne kan vi let påvirkes af dette, og man kan tænke, at det ser håbløst ud med både vores verden, vores tid og en eventuel vækkel- se. Det er for usikkert at blive ansat som missionær, både hvad angår destinationen, men også hvad angår det liv, som kommer efter, som "hjemvendt" missionær. Det er nemlig hverken sikkert eller karrierefremmende at blive ansat som missionær.

Og hvis missionen alligevel ikke rigtig rykker noget, hvorfor så udsætte sig selv for det? Dette fører måske både til, at færre vil forstå sig selv som missionærer – og hvis vi gør, så tager vi gerne en masse forbehold med i forståelsen, så vi ikke bliver for skuffede, hvis der ikke rigtigt kommer noget ud af det.

Der forventes eksperter

Tanken om eksperter er også kommet til at spille en større rolle på godt og ondt. Mens man tidligere så sig selv som missionær, så længe man havde det kristne budskab at dele ud af, er der i dag kommet større fokus på, hvilke andre kompetencer der er vigtige at have med og at erhverve sig eller bibeholde, mens man også arbejder som missionær.

De lande, vi i LM sender missionærer til, forventer i højere grad end tidligere eksperter,

Louise og René Sølvsten Nissen, f. 1977/1976

Højskolelærer/jobkonsulent
Tidl. missionærer i Tanzania
soelvsten@gmail.com

FOTO: PEXELS

Den lokale menighed er i højere grad blevet det, vi værner om og bruger kræfter på. Men vi kan blive så opsatte på at have alt det nære godt på plads, at vi aldrig når til at bidrage med noget til det større fællesskab og til missionen

hvilket i øvrigt også gør sig gældende i Danmark. Ligeledes tænker flere missionærer i deres karrieremuligheder, når de kommer tilbage fra en missionsopgave – eller at de arbejdsmæssigt skal være lige så fagligt opdaterede som deres fagfæller.

Alt dette er ikke nødvendigvis en ulempe. Det er godt, at vi kan sende kvalificerede og fagligt dygtige missionærer afsted. Det er godt at kunne få arbejde også på den lange bane.

Men det gør noget ved missionæridentiteten. Det gør noget ved den tid, vi tør afsætte til mission. Det gør noget ved, hvordan vi forstår os selv som udsendinge. Det gør noget ved vores ansættelsesvilkår og forventninger til samme.

Fokus på det nære

Samtidig med at vi kan kommunikere med hinanden på tværs af geografiske afstande, er der opstået et øget fokus på det nære. Det gælder i vores samfund, og det gælder i vores menighedssammenhæng.

Hvor vi før så frem til store kirkelige fællesarrangementer (fx på afdelings- eller landsplan i LM), er den lokale menighed i højere grad blevet det, vi værner om og bruger kræfter på. Det er dejligt med fokus på det nære, og

der er meget godt at hente der – også meget, vi tidligere har forsømt og overset. Der er muligheder for mission i det nære!

Men der kan også være en bagside af medaljen. Vi kan blive så optagede af det nære, at vi har nok i os selv. Vi kan blive så opsatte på at have alt det nære godt på plads, før vi kan bidrage med noget til det større fællesskab og til missionen – vi har ligesom ikke tid og overskud. Og inden vi får set os om, kan vi komme til at tro, at vi skal være vores egen lykkes smed.

Problemet er bare, at "min egen lykkes smed" rimer utrolig dårligt på missionæridentitet. Det gør noget ved os, når vi som Kristi ambassadører er blevet farvet af en tankegang om, at mit liv og min lykke er jeg selv ansvarlig for. Det gør noget ved os, når vi vover os ud i mission, og det gør noget ved os, når vi skal lande i Danmark igen.

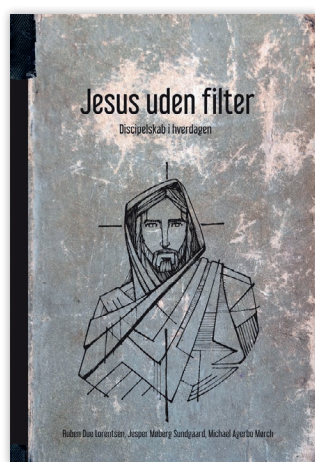
En uforanderlig Gud

Missionæridentitet kan, som vi har set ovenfor, tage farve af mange faktorer. Vi er ikke upåvirkelige, og vi er ikke ufejlbarlige. Men Gud er fortsat en uforanderlig Gud. Han er fortsat høstens herre. Han kalder fortsat arbejdere ud til sin høst.

Arbejderne kan have skæve identiteter og være farvede af tiden på godt og ondt. Men der er stadig vanrøgtede og forkomne får, som er elsket og villet af høstens herre. Hvis din herre siger: "Bed derfor ..." – beder du så? Hvis din herre siger: Gå derfor ..." – går du så? ■

Jesus uden filter

BOGANMELDELSE AF PETER TECHOW

Jesus uden filter

Discipelskab i hverdagen

Ruben Due Lorentsen, Jesper Møberg Sundgaard, Michael Agerbo Mørch

LogosMedia 2019

176 sider, kr. 149,95

”Den bog, du nu sidder med i hånden, er tænkt som en praktisk hjælp til at leve som discipel af Jesus”. Sådan indledes bogen, som er skrevet af ”tre forfattere med én intention: at kalde til frimodigt discipelskab”.

Bogen er inddelt i tre dele.

Første del handler om *Grundvilkår for disciple*. Her anslås en stærk, evangelisk grundtone om nåden i Jesus som discipellevets kraftkilde. Samtidig tales der realistisk om discipellivets skæbnefællesskab med Jesus både i lidelse og opstandelse.

Anden del handler om *Formålet for disciple*. Med afsæt i det kristne fællesskab om nådemidlerne gives der konkrete og praktiske anvisninger til, hvordan man kan være med til at gøre andre til disciple af Jesus. Desuden udfoldes kirkens funktion som Kristi legeme i verden og det kald, der heri ligger til at arbejde med på genoprettelsen af skaberværket i en falden verden.

Tredje del handler om *Udfordringen for disciple*. Her bliver kaldet til efterfølgelse af Jesus fremholdt sammen med nogle af Jesu radikale bud om fx at elske sine fjender og at for-

Forfatterne formår at skrive radikalt og udfordrende om discipelskab på en evangelisk måde

nægte sig selv i kampen mod synden. Discipellivet beskrives som et liv i krig mod Djævelen. Derfor har vi brug for at iføre os Guds fulde rustning i kampen. Endelig udfoldes det, hvordan Jesu opstandelse sætter hele discipellivet ind i et evighedsperspektiv.

Bogen afsluttes med et kort kapitel, hvori dens indhold opsummeres.

Radikal og evangelisk

Den omstændighed, at *Jesus uden filter* er skrevet af tre forskellige forfattere, giver den et lidt uensartet præg. Men de tre forfatters intention – om at give praktisk hjælp til

at leve som discipel af Jesus og kalde til frimodigt discipelskab – er efter min vurdering lykkedes godt.

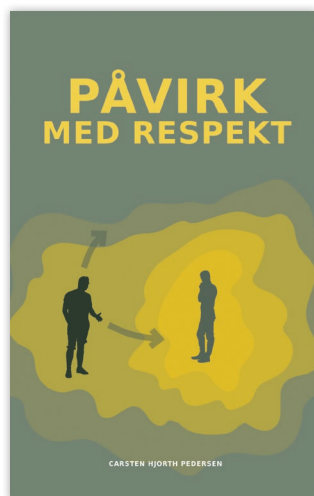
Bogen er kendetegnet ved at være både bibelnær og hverdagsnær. Forfatterne formår at skrive radikalt og udfordrende om discipelskab på en evangelisk måde.

En ting, jeg savner i bogen, er en udfoldelse af dåbens betydning som konstituerende for hele det kristne liv (i discipelskab og efterfølgelse af Jesus), sådan som vi finder det hos både Paulus og Luther.

Det afholder mig dog ikke fra med glæde at anbefale *Jesus uden filter*. ■

Påvirk med respekt

BOGANMELDELSE AF THERESE NORREMARK LAURSEN

Påvirk med respekt

Carsten Hjorth Pedersen
LogosMedia/Credo 2018
176 sider, kr. 149,95

I en tid, hvor mange i den offentlige debat mistænkeliggør kristne forældres, skolars og menigheders formidling af holdninger, tro og værdier, er det afgørende med opmuntrende modspil som denne bog, der indeholder vejledning i, hvordan påvirkning faktisk kan ske med respekt for den, som påvirkes.

Bogen indledes med en række eksempler, som dokumenterer, hvorfor det er så vigtigt at beskæftige sig med respektfuld påvirkning.

Det efterfølgende kapitel præsenterer en tænke- og handlemodel for påvirkning, som er omdrejningspunkt for resten af bogens behandling af emnet. I modellen skelnes mellem begreberne *konfrontering*, *tilbagetrækning*, *intimering* og *desertering*, som alle bliver grundigt forklaret.

Der dedikeres senere et helt kapitel til konfronteringsbegrebet, som Carsten Hjorth Pedersen vurderer, at vi bør have langt mere fokus på i dag; her udfordrer han virkelig den konsensusøgende dansker.

Ligeledes får religiøs ekstremisme et kapitel for sig selv, hvor linjerne bliver trukket

Bogen indeholder undervejs velbegrundede analyser og kritik af samfundstendenser, som spiller ind i familie-, institutions- og menighedsliv

skarpt op mellem ekstremisme og legitim påvirkning.

Som afslutning går bogen gennem to kapitler mere direkte ind i, hvad respektfuld påvirkning kræver af den, som påvirker, og hvordan den, som bliver påvirket, kan udrustes til det. Bogen indeholder undervejs velbegrundede analyser og kritik af samfundstendenser, som spiller ind i familie-, institutions- og menighedsliv.

Tvinger til eftertanke

Carsten Hjorth Pedersen har tidligere skrevet en bog om temaet. Den præsenterede et forskningsprojekt, han havde lavet med en række interviews og den model, som også her er omdrejningspunkt.

Bogen har altså et solidt

fagligt fundament, men denne nye udgivelse udmærker sig ved at være lidt lettere tilgængelig og ved, at den har et mere samfundsaktuelt fokus. Desuden er modtagergruppen bredt ud, så den henvender sig til både forældre, pædagoger, lærere, forkyndere og klubledere og fokuserer på påvirkning i både hjem, institution og menighed.

Formålet er "at øge *alles* opmærksomhed, varsomhed og etiske bevidsthed" under erkendelse af, at det er umuligt at undgå at påvirke, når man ønsker at formidle noget til nogen. Uden på noget tidspunkt at blive en manual tvinger bogen til opmærksom eftertanke og bidrager med konkrete vejledninger og mod til at påvirke andre! ■

Apropos salmer ...

Sange og salmer sætter spor i troslivet. Nogle sange er mere slidstærke end andre. *Ahnfelts Sangbog* blev oprindeligt samlet og udgivet i Sverige i årene 1850-1877 og indeholdt 106 sange af Lina Sandell, 25 af Carl Olof Rosenius og 69 af øvrige digtere. Sangbogen har sat langvarige spor, også i *Sange og Salmer* (Lohse 2012). Flemming Kofod-Svendsen har

lavet en grundig undersøgelse af baggrunden for *Ahnfelts Sange* og afdækker, hvilken udbredelse sangene har fået i en række lande og i forskellige kirkelige sammenhænge, især i Danmark.

Hans artikel har været trykt i tidskriftet *Hymnologi* 3-4 2018, og den kan frit læses her:

www.co-rosenius.se/sanger-av-rosenius/ahnfeltdts-sangbok/

BUDSKABET MÅ UDBREDES

Flere og flere bliver for tiden opmærksom på *Budskabet*, fx – som billedet viser – på KFS' påskelej. Men der er stadig mange potentielle læsere, der enten ikke kender magasinet eller trænger til et opdateret kendskab.

Du kan være med til at udbrede *Budskabet* ved at anbefale det til andre, der ønsker fordybelse i den kristne tro, eller ved at give et gaveabonnement. Det kan bestilles via www.budskabet.dk eller på tlf. 4820 7660 eller mail: dml@dml.dk.

SKIFTER DU ADRESSE, EFTERNAVN ELLER MAIL?

LM's sekretariat får ikke automatisk besked, når du flytter eller skifter mail-adresse eller efternavn. Husk derfor, at du altid selv skal give besked, når dine kontaktoplysninger ændres.

Det er vigtigt, så både *Budskabet* og betalingsopkrævning når frem til rette sted. Alle ændringer meddeles til LM's sekretariat på mail: dml@dml.dk eller tlf. 4820 7660.

UDGIVER:

Luthersk Mission
 Industrivænget 40
 3400 Hillerød

WWW.BUDSKABET.DK

TEMA:

Salmernes Bog

En del bibellæsere ved, at Salmernes Bog findes cirka midt i Bibelen. Den spiller også en central rolle i manges trosliv. Men hvad er det egentlig for en samling salmer? Og hvordan kan vi anvende bogen i dag?

Gennem Salmernes Bog giver Gud os en enestående hjælp til vores vandring med ham – i sorg, i glæde, i krise og i erfaringen af hans overvældende godhed.

Bogen sætter ord på Guds væsen og handlinger, og den sætter ord på menneskers forskellige følelser og erfaringer. Dermed kan den være en stor inspirationskilde for vores bøn og lovsang, både når vi er alene og sammen med andre.

Også forkynderen og sjælesørgeren kan hente god hjælp i Salmernes Bog, idet den åbner ”vinduer” ind i Guds rige og viser os glimt af Guds magt og kærlighed og glimt af menneskers liv med ham.

FOTO: FEXELS

Det modsatte af gerningsretfærdighed er ikke dovenskab og ugidelighed, men en levende tro, der er aktiv i næstekærlig handling

OLE SOLGAARD SIDE 25

Der er fare for, at de kristne kernebegreber bliver til ren lyd og ikke bidrager til en større forståelse, hvis man blot gentager de gamle udtryk

PER MANSSON WESTH SIDE 22